

BØRNETEATER

NR. 138 • SEPTEMBER 2006

avisen

Størrelsen betyder noget

BørneTeaterSammenslutningen kæmper for igen at fremstå som et kvalitetsstempel for børneteater

Side 2-3

Interaktivt børneteater

Er det leg, kunst eller teater. Rapport fra et projekt i det nordjyske

Side 4-5

Spirer på springtur

Med trekvart million i ryggen tager Dramatikervæksthuses spirer livtag med teaterlivet

Side 11

Anmeldelser

10 nye anmeldelser fra festivalen i Nykøbing F. i april

Side 6-10

DANMARK

PP

Magasinpost B

Limfjorsteatret arbejder med interaktivt teater i forestillingen 'Undreland' (se side 4-5 og 6). Foto: Lars Horn/Baghuset

BØRNETEATER
NR. 138 SEPT. 2006
avisen

Teatercentrum i Danmark
Axeltorv 12, Bygning D
1609 København V

02294

Et godt slagsmål

Af Carsten Jensen
Illustration:
Bob Katzenelson

Da BørneteaterSammen slutningen (BTS) 25. august indledte sin årlige generalforsamling med et seminar om organisationens identitet og fremtid, havde man 63 medlemsteatre. Da generalforsamlingen sluttede et lille døgn efter, var tallet 59.

Det skyldtes nu ikke seminaret i sig selv, men forhåndsanmeldt frafald (se BTS-note), men ellers var det faktisk organisationens størrelse – læs: med for mange ukurante børneteatre – der blev et af hovedpunkterne på seminarets dagsorden.

Hele diskussionen om organisationens virke er en konkret udløber af balladen omkring Horsens-festivalen, der ikke længere mener, at et teaters medlemskab af BTS som sådan er et kvalitetsstempel og derfor heller ikke automatisk vil invitere alle BTS-teatre til festivalen.

Der er opbrud i BTS, som organiserer hovedparten af de professionelle danske børneteatre. En del teatre frygter for en snigende devaluering af dansk børneteaters status og festivalernes berettigelse, hvis de mange små 'deltids'-børneteatre får lov at fylde og dominere børneteaterbilledet. Man vil genoptage kvalitetsdiskussionerne og stramme op via formelle optagelseskrav, der igen skal gøre BTS til et 'brand' for godt børneteater og ikke bare en samlende organisation.

En holdning, der blev bakket op af otte navngivne børneteatre, som mener, at BTS og de to store festivaler (Horsens i september og Teatercentrums i april) er i færd med at devaluere sig selv, fordi alt for mange teatre deltager uden at have den fornødne kvalitet. (Se bl.a. de to foregående numre af BTA på www.teatercentrum.dk).

Et spørgsmål om fællesskab

Men hvor en gruppe etablere og støttede børneteatre altså frygter for dansk børneteaters fremtid og ligefrem har antydning af muligheden af at gå solo og danne deres egen organisation/lave deres egen festival, har et stort flertal i BTS hidtil fastholdt mangfoldigheden som princip både i organisationen og på festivalerne.

Hvilket bl.a. har betydet, at optagelseskriterierne i BTS i mange år i realiteten har været enkle formelle krav om regnskaber og struktur.

Derfor finder man i dag i BTS teatre, der støttes med op til fire millioner kroner og er virksomheder med mange ansatte og et stort antal spillede forestillinger om året – og små teatre, der måske spiller helt ned til fem-ti forestillinger om året og hvis ansatte bruger hovedparten af deres tid i andre brancher – undervisning, musik m.m.

Alligevel har BTS som arbejds-giverorganisation og som politisk interesseorganisation naturligt varetaget alles interesser i fællesskabets forløsende navn.

A- og B-medlemskab?

Det var disse brudflader omkring professionalisering

og solidaritet, der bl.a. var til debat bemeldte weekend på Odsherred Teatercenter.

Med under halvdelen af medlemsteatrene mødt frem, havde man indledningsvis et udmærket udtryk for, at alle p.t. ikke rigtig gider hinanden i BTS, men hos de tilstedeværende fornemmede man et oprigtigt ønske om at komme videre og gøre organisationen til noget særligt.

Og selvom det så kom til at handle meget om kvalitet i såvel organisationen som (især) teatrene, så skal denne tilsyneladende (også) opnås ved at stille nogle mere formelle krav til optagelse i BTS:

Blandt de mange forslag var:

- Teatret skal være refusionsgodkendt. Der er ingen dispensationsmuligheder.
- Teatret skal overholde overenskomster og prisnøgler m.m.
- Teatret skal gøre brug af organiseret arbejdskraft, dvs. skuespillere, instruktører m.v.
- Teatret skal have en miniumsumsætning (endnu ikke defineret)
- Teatret skal præstere et salg på et vist (?) antal forestillinger årligt
- Teatret skal have en professionel administration (dvs. heltidsansatte) og en professionel bestyrelse

Krav, der skal overholdes hvert eneste år – og hvis man i et/flere år som medlem ikke kan overholde alle/et antal regler, så ryger man ud!

Dertil kom egentlige krav om kunstneriske kriterier for medlemskab, fremmødeplicht til seminarer og generalforsamlinger og obligatorisk deltagelse i kvalitetsarbejdet.

For dog at sikre nye/små teatre mulighed for medlemskab, blev der også talt en del om A- og B-medlemskab eller måske en indslusningsordning i form af associeret medlemskab over et/flere år, mens teatret viser sin levedygtighed og stabilitet i kvalitet og håndværk – og altså evnen til at leve op til de formelle krav.

BTS skal ses som kvalitetsstempel

Et mantra for disse opstramninger, der bringer minder om tidligere tiders bastante slagsmål omkring kvalitative optagelseskriterier i organisationen, er, at BTS på den måde (igen) kan blive et reelt kvalitetsstempel, som arrangører og indkøbere kan tage sigte efter.

Som det er i dag, formoder man, at køberne er ligeglade og blot har blikket stift rettet mod refusionsgodkendelsen.

Med den øgede fokus på kvaliteten handler det også

om, at medlemskab af BTS skal være lig med en vis kunstnerisk formåen.

Derfor er det tanken, at nye medlemmer ikke alene præsenteres for en startpakke af muligheder (og krav), men også mentorordning og kurser. Kvalitetsarbejdet starter i samme øjeblik, man er kommet med i organisationen.

Og hvad festivalerne angår, ser man også en mulighed i at opsplitte den store april-festival i en A- og B-del, dvs. en kvalitetsdel med udvalgte teatre og en *fringe*-del med fx. nye refusionsgodkendte teatre.

Om det kan virkeliggøres – og om det samme skal ske med repertoirekataloget Den Røde Brochure – er dog op til arrangørerne fra UBOT/Teatercentrum eventuelt at beslutte.

Angående Horsens-festivalen håber man, at hvis BTS fremover bliver for bedre (dvs. færre) medlemsteatre, så kunne den oprindelige ide med en invitationsfestival for BTS-teatre genoptages.

Og alternativt blev der også snakket om, at BTS på sigt kunne afholde sin helt egen medlemsteaterfestival.

Og hvad så?

Som det fremgår af ovenstående, var der ingen mangel på diskussionslyst eller forslagsmageri – eller uenighed. Men tonen var

Mens vi venter

Den 29. august var der temadag på Mungo Park i Allerød – med det erklærede formål fra Kunststyrelsens/Kunstrådets side aktivt at stimulere interessen blandt de nye kommuner for at etablere et egns-/regionalteater.

Det er lidt svært, så længe det nuværende lovgrundlag/bekendtgørelse for egns-teatre forventes erstattet af et nyt udspil med

basis i Kulturministeriets arbejdsgruppens forslag til kvalitetssikring og nyorganisering af egns-teatrene (se bl.a. BTA 137).

Rapporten forventes at komme på den politiske dagsorden straks efter starten af det nye folketingsår.

Forventningen – ikke mindst fra Scenekunstudvalget (SKU) – er, at en række af de nye storkommuner vil være interesseret i at etablere

et af deres lokale, men SKU-støttede teatre som egns-/regionalteater. Og således frigøre SKU-midler til andre støtteværdige teatre.

Men så nemt går det altså heller ikke. Ifølge Det Lille Turneteater, der p.t. er støttet af såvel RBOT- som SKU-pulje (knap 2,5 mio. kr. i alt) går det rigtigt trægt med at få Næstved Kommune i tale.

»Sagen er sparket ud til

hjørne,« som det lakonisk lyder fra teaterleder Peter Holst.

Han fornemmer en total stilstand p.t. – måske lige bortset fra en lokal avisdebat om, hvorvidt det ikke var bedre at bruge penge til de gamle frem for kunst...

For Musikteatret Undergrunden – der røg ud af alle støttepuljer fra denne sæsons begyndelse – ser det ikke meget bedre ud i

Værløse. Her har man problemer med et nyt kulturudvalg, der ikke synes specielt interesseret i kultur, men som teatrets Kaja Pihl siger, så kæmper man videre.

»Vi vil bl.a. lave et kæmpe samarbejde mellem Farum og Værløse om en stor Britten-opera, som involverer en masse børn både som korsangere og som medlemmer af orkestret, som

BØRNETEATER

ISSN: 0900-0291

UDGIVER:

Teatercentrum i Danmark
Axeltorv 12, Bygning D
1609 København V
Tlf. 35 30 44 00
Fax: 35 30 44 01
e-mail: info@teatercentrum.dk
www.teatercentrum.dk

• REDAKTION:

Carsten Jensen (ansvarshavende)
e-mail: bta@teatercentrum.dk

• LAYOUT:

Ulf Skov

• TRYK:

Elbo Avistryk A/S

• **DISTRIBUTION:** Børneteateravisen (4 numre årligt) samt Den Røde Brochure (udkommer i april) sendes gratis til alle institutioner, skoler og andre potentielle aftagere af børneteater. Private abonnenter betaler 125 kroner årligt, inkl. moms Bestilling og afbestilling foretages skriftligt til Teatercentrum. Meddelelse om adresseændring og udeblevne numre rettes i første omgang til det lokale postkontor.

BTA 139: Næste nummer udkommer i november 2006
DEADLINE: 1. november 2006
ANNONCER: Aftales senest en uge før deadline

Redaktionen af dette nummer er afsluttet **30. august 2006**

sober – og det helt store spørgsmål blev faktisk ikke berørt: *Hvad skal der ske med de nuværende medlemmer, som ikke overholder nye regler for optagelse?*

Der er ingen stolte traditioner omkring eksklusioner – undtagen for kontingentrestance – i BTS. Og det er langt fra sikkert, at de nuværende medlemstare vil sive af sig selv – eller finde sig i et eventuelt B-medlemskab.

Og det er slet ikke let at finde personer, der offentligt vil melde ud med, HVEM det egentlig er, der belaster organisationens kvalitative image...

De 'optimistiske' blandt seminardeltagerne tror, at en vis afgang vil ske af sig selv, fordi børneteaterområdet p.t. er stærkt presset på salgssiden. Kommunerne afsætter stadig færre penge til indkøb af turneteater, og mange af de dedikerede teaterkontaktlærere/indkøbere er tæt på pensionsalderen, uden at der er nye/unge til at tage over. Alt i alt betyder det bl.a., at de helt små teatre sælger så lidt, at de knapt har råd til BTS-kontingentet...

Om det også betyder, at det kvalitative vækstlag fremover vil holde sig væk fra BTS, vil så vise sig. Og om de små teatre over en kam forlader organisationen for at oprette en modstillet børneteaterorganisation.

Men først skal nogle af de mange ideer fra seminaret jo altså føres ud i livet.

BTS' nyvalgte bestyrelse tilsluttede sig de generelle konklusioner om organistionens snarlige omkalfatring og lovede at arbejde for nye retningslinjer for medlemskab og kvalitetsarbejde og professionalisering af arbejdsgiverfunktionen.

Og kan nu gå i gang med det lange, seje træk til en barsk afslutningssalve fra en af deltagerne om, at 'der skal ske noget hurtigt – dvs. inden for det næste år – ellers dør BTS som organisation'.

En konstruktiv debat

Den genvalgte formand for BTS, Henrik Køhler, var en glad mand efter seminaret om organisationens identitet og fremtid.

»Jeg synes, at vi fik en rigtig god snak, hvor begge sider af debatten spillede konstruktivt med. Det er glædeligt, at vi på baggrund af det nu kan arbejde mod en samlende vej frem frem for at risikere at splitte organisationen,« siger han.

BTS-formanden mener, at det lykkedes at skille diskussionen om kvalitet og formelle krav til organisationens medlemmer.

»Det er jo ikke hovedformålet at udelukke nogen for udelukkelssens skyld, men at sikre, at BTS' medlemmer er professionelle, dvs. opretholder en kontinuitet i driften. Men jeg ser det heller ikke som noget problem, hvis de

formelle krav vil føre til, at nogle af de nuværende medlemmer på sigt må/vil forlade organisationen. Det er en naturlig konsekvens af, at vi vil professionalismen.«

Men I vil ikke smide teatre ud af BTS?

»Det er slet ikke aktuelt at snakke om eksklusioner. Vi har et år til at finde en fornuftig måde at komme videre på. Og vi har jo ikke lagt os fast på, om det handler om at starte forfra og vurdere samtlige medlemmer – eller tage diskussionen løbende, når/hvis medlemmer ikke kan leve op til de formelle krav, der gælder hvert eneste år,« siger Henrik Køhler.

»Det handler om at definere BTS som en organisation af professionelle børneteatre. Og så er kvalitet ikke et reguleringsinstrument, men et udviklingsværktøj,« siger BTS-formanden og henviser til, at de nye tider allerede har ramt organisationen.

Bestyrelsen indstillede således ikke Teatret Pozzo til optagelse ved generalforsamlingen, fordi teatret er helt nyt og netop har opnået refusionsgodkendelse til en forestilling, men endnu slet ikke har opnået et salg af en 'professionel' størrelsesorden.

»Men Pozzo kan sagtens tænkes at blive medlem på et senere tidspunkt, hvis de lever op til organisationens (nye) formelle krav,« slutter BTS-formanden, der pure nægter at give sit bud på, hvor mange medlemmer, BTS måtte have et eller to år, når 'de nye tider' er slået igennem...

BTS

BørneTeaterSammenslutningen (BTS), der er en arbejdsgiver- og interesseorganisation, består p.t. af 59 medlemsteatre.

På den nys overståede generalforsamling i slutningen af august, måtte BTS sige farvel til fire medlemmer: Replikken og Groteatret har af økonomiske grunde meldt sig ud, mens Mister Jones stopper sin virksomhed. Det samme gør Spiir Produktion (se s. 15) pga. sygdom.

Henrik Køhler (Jytte Abildstrøms Teater) blev genvalgt som formand, og han bakkes op af følgende bestyrelse: Sus Hauch (Batida), Ebba Bertelsen (Jomfru Ane), Jesper la Cour Andersen (Det Fortællende Teater) og Tore Müller (Limfjordsteatret).

Se www.btsam.dk

ellers hovedsageligt består af musikskolelærere. Det er et stort projekt, som vi håber også kan have politikernes interesse...«

Underforstået: Og få Undergrunden tilbage på egnsteater-sporet.

Der er heller ikke godt nyt om Holberg Teatret (med Vandrefalkens Niels Andersen som primus motor), der efter politisk vægelsind i Kalundborg nu

forsøger sig med Slagelse.

BaggårdTeatret – der i indeværende sæson får tre mio. kr. fra SKU – håber at blive egnsteater i Svendborg. Alle relevante papirgange er foretaget, men teaterleder Lasse Bo Handberg udtrykker blot behersket optimisme, bl.a. fordi den lokale entusiasme ikke er større, end at der er indskrevet en økonomisk kattelem, som kommunen i

givet fald kan krybe ud af.

Mens gryden således holdes i kog – omend på svagt blus – forventer regionalteaterrapportens arbejdsgrupeformand, Mogens Holm, der er formand for FAST og leder af Taastrup Teater, fortsat en høringsfase i indeværende folketingsamling, en lovmæssig vedtagelse i løbet af 2007 – og en implementering fra 2008.

caj

Under Langsteds Lup

Af Jørn Langsted

A spiller B, mens C ser på – sådan lyder en berømt formelagtig ske-matik over den teatermæssige grundsituation. Det er den engelsk-amerikanske teaterprofessor Eric Bentley, der i sin bog 'Det levende drama' giver denne definition. Man skal nok være opmærksom på, at Bentley ikke forestiller sig, at B kan være Beethovens 5. symfoni. Formlen kan ikke dække udsagnet: Aarhus Symfoniorkester spiller Beethovens 5. symfoni, mens publikum i Musikhuset ser på (og forhåbentlig også lytter). En symfonikoncert er ikke teater, selvom man, hvis man er lidt sofistikeret, godt kan vælge at betragte den som teater. På engelsk siger Bentley da også, at den teatermæssige grundsituation skrællet ind til benet er, at 'A impersonates B while C looks on', altså at A fingerer at være og handle som B, mens C ser på. Så det er den betydning af 'spille', vi skal have fat i, når vi bruger den slagkraftige formel: A spiller B, mens C ser på = teater. Hvis man var lidt fræk, kunne man måske sige, at Bentleys formel er formlen for enmandsteater. Han mangler A's samspil med D, der spiller E.

Teater er for børn og barnlige sjæle. For det, der foregår, når A spiller B, er jo egentlig, at A leger, at hun er en anden, samtidig med, at hun også stadigvæk er sig selv. A fingerer en anden person og en anden verden. Hun bygger sin egen verden inde i den store verden. Hun efterligner, og hun skaber. Hun afprøver, og hun tilegner sig nye færdigheder i situationer, der er opfundne og ikke virkeligt virkelige. Leg er dybt seriøs og koncentreret, og leg er skæg og ballade. Det er denne legens grundsubstans, der også er grundsubstansen i teater. Når A spiller B, så har vi en helt afgørende dobbelthed: A er til stede som A, men er samtidig til stede som B, som noget fiktivt, noget opfundet, noget vi leger i den tid, teater nu varer.

Når A nu spiller B, mens der er en anden (tredje?, altså C), der ser på, så er det jo ikke til at komme uden om, at der både er ekshibitionistiske træk og en vis portion lureri, nøglehulskiggei i denne situation. A fremviser ikke kun B, men hun fremviser faktisk også sig selv i al sin kødelighed. Hun er til stede og gør ting med krop og stemme, der tiltrækker og fastholder opmærksomhed. Og hun gør det i samspil med andre, der også spiller, og som også er til stede i kød og blod. Jeg siger ikke, at skuespillere er ekshibitionister alle til hobe, men jeg siger at uden spillerens lyst til at stå frem, til at vise sig, går det slet ikke.

Og så er det jo ikke til at snige sig uden om, at teater bygger på en lyst til at se ind af egne eller andres vinduer. Det er C, der ser på (og lytter til), hvad A går rundt og fore-

tager sig som B. C's fascination består både af optagethed af den historie, B deltager i, og i nydelse over måden A fremstiller B på. På samme måde, som skuespilleren er i besiddelse af en spillelyst, må tilskueren være i besiddelse af en se-lyst. En lyst til at se på mennesker, der gør ting og sager med sig selv og hinanden for øjnene af os.

Der er altså både træk af ekshibitionisme og voyeurisme i teatret. Det er et sted for selvfremsstillere og lurenkiggere. Men det er jo mere end det. Og for at få fat på det, må vi tilføje noget til Bentleys formel. For det er for det første værd at være opmærksom på, at formelen 'A spiller B, mens C ser på' jo lige så godt kan omfatte film og fjernsyn som teater. Teater kræver altså, at A og C er til stede i samme rum. For det andet er det jo flere C'er til stede. Det er altså tale om en eller anden form for offentlighed, bredere eller snævrere. Flere C'er får en fælles oplevelse, herunder også en oplevelse af, hvordan andre reagerer. Og for det tredje så handler spillet om noget. Det kan godt være, det foregår i en fiktiv verden, men det har gendelige elementer til vores verden. Dermed siger det noget, om denne verden. Det kan være den familiære lilleverden eller den store politiske verden, som teater siger noget om. Altså: teater er menneskeligt samvær, det er kollektivt og det forholder sig til menneskelivet i den virkelige verden.

Men teatret er snedigt. For det er kun ved at rumme spillelyst og udfordre se-lyst, det får os til at hoppe på kroge og interessere os for de historier, det fortæller. I teatret skal publikum forføres, og det skal samtidig slippes fri. Teatret skal appellere både sanseligt, følelsesmæssigt og intellektuelt. Det er det svære.

Det er selvfølgelig ikke Bentleys enmandsteater eller teatrets ekshibitionistiske og voyeuristiske træk, der gør det interessant og væsentligt i demokratiets kulturpolitik. Det er derimod teatrets karakter af offentlig arena, af mødested om noget vigtigt, men også af sanselig fastholdelse af spændingen mellem fantasi og virkelighed, af tilbuddet om at lege med, der gør det til en helt nødvendig og unik del af demokratiets kulturpolitik. I den fræsende individualismes periode er det naturligvis ikke in at fastholde og insistere på et perspektiv, der peger på det fælles, både det fælles menneskelige og det politiske og samfundsmæssige fællesskab. Men det bliver denne insisteren ikke forkert af.

A spiller B, og D spiller E etc., og skaber dermed en fiktiv verden, mens flere C'er ser på. Det er ikke så sexy som Bentley, men måske mere rigtigt. Formlen for teater. Voila!

Dukketeaterscenariet: Det absolutte centrum er en kæmpemarionet, som er fastgjort i en stor rig. Børnene kan bevæge den ved at trække i reb som hænger ned fra loftet. Kæmpemarionetten, der er lavet af Henrik Westergaard, består primært lavet af træ og ventilationsrør. Foto: Hans Hartvich-Madsen

Interaktivt teater – flop eller fornyelse?

Man tager tre børneteatre og kobler dem til et større udviklingsprojekt om 'Børn, kunst og interaktivitet', men giver dem frie tøjler til at nå frem til et kunstnerisk produkt. Det er der kommet to forestillinger og en eksperimenterende udstilling ud af

Af Kirsten Dahl

Med afsæt i Lewis Carolls roman, 'Alice i Eventyrland' har Limfjords-teatret, Carte Blanche og Thy Teater udforsket begrebet interaktivt børneteater. Det er sket som led i et større udviklingsprojekt under Udviklingscentret for kultur med børn og unge i Viborg – også kaldet KulturPrinsen. Forløbene strakte sig over mere end et år. Hvad er der så kommet ud af det?

Det korte svar er: Et brætspil ('Undreland', Limfjordsteatret), hvor tre spilfigurer med børnenes hjælp flytter frem mod en enerådig dronning, som de bekæmper. En sanselabyrisk teaterudstilling ('Kalejdoskop', Carte Blanche), hvor børnene kommer på en rumlig og visuel rejse ind i en installation med et hovedrum, som er tunnelforbundet med fire forskellige beboede solum. Og et dukketeaterscenarium ('Gennem Spejlet', Thy Teater), hvor børnene i et stort rum kan spille med dukker, både nogle, som de selv skaber på stedet og nogle, som er professionelt forud fabrikerede. Hvor de kan få vejledning i øjenhøjde af voksne hjælpere. Og hvor de ser et to-delt professionelt skabt skyggespil, 'Forestillinger om Alice'.

Det lange svar er en spændende proces med oplevelser og erfaringer, som både peger i hver sin

retning og har meget til fælles.

Ud med Alice

I alle tre 'resultater' er der elementer fra Carolls univers at spore: Skakspillet, kortspil, dronningefigurer, teselskab m.m.. Men fælles for teatrene blev også en bevægelse væk fra et mere eller mindre konkret afsæt i 'Alice i Eventyrland'.

For Limfjordsteatret ændrede forestillingens titel sig fra 'Alice i Undreland' til 'Undreland' i takt med, at ideen om at have Alice til stede som et kollektivt jeg i et computerspilsinspireret univers med genkendelige figurer og scener fra Carolls roman og børn som i høj grad bestemte spillets gang, skiftede til en brætspilsdramaturgi med skuespillerspillede rollefigurer inspireret af den 'barnet i en absurd voksenverden'-tematik, som man også fra starten havde som mål at børnene skulle møde.

Som udtryk for det legepirrende og surrealistiske univers, som Carolls Alice træder ind i, kaldte Carte Blanche i starten sit projekt 'La-La-Land'. Men processen ændrede titlen flere gange. Først til 'At Være', fordi det passede til at udtrykke på en ikke-intellektuel, men derimod poetisk konkret, flersanselig og intuitiv måde søgte 'at tale med' børnene om identitet og eksistens. Så til 'Vanitas' fordi udtrykket med fokus på mikro/makro og livets

forgængelighed var optaget af at koble kunst, æstetik og naturfag. Og tilslut til 'Kalejdoskop', som dækkede for det ligheds- og forvandlingsaspekt, som børnene kom på rejse i. En rejse som i rum og stemninger og med børnenes direkte medvirken materialiserede at alting kan tage sig forskelligt ud alt efter hvorfra man ser det, og samtidig har mange ting til fælles uanset art, format og proportioner.

Thy Teaters titel var hele vejen igennem 'Gennem Spejlet'. Symptomatisk for den minimale forrykkelse fra start til slut, som der var i teatrets ideer om, hvad deres forestilling skulle tage fat i, og det, som faktisk blev lavet. Lige fra starten var tanken at trække de elementer og historier ud som fascinerede og transformerede i omformede udgaver over i et interaktivt projekt for og med børn. Titlen pointerer at det er forvandlingstemaet og romanens anden del, man brænder for at bringe i spil. Ved at børnene selv skaber, afprøver, og via de andre børn og den fælles forestillingsdel oplever forskellige dukketeater typer, skal deres kendskab til dukketeatrets mangfoldighed udvikles.

– og de voksne

Voksne begrænser og dirigerer børn. Så snart en lærer eller forældre er med i et (interaktivt) spil, influerer det negativt på børnenes mulighed for og lyst til

initiativ og udfoldelse.

Den oplevelse tog Carte Blanche og Limfjordsteatret konsekvensen af. Hos Carte Blanche henvises de voksne til et tilstødende lokaler, og hos Limfjordsteatret får de lov at kikke ind gennem ovale huller, så de for børnene, som er inden for på spilbrættet, optræder som (teselskabs-)ansigter i billedrammer.

Styring og deltagelse

I alle tre teatres skabelsesprocesser stod en direkte involvering af børnene i selve opførelsesforløbet i centrum som undersøgelsesopgaven. Indledningsvist skrev man et fælles manifest med en række spilleregler for interaktivt børneteater. Så blev der tænkt og afprøvet. Knoklet og fundet. Man deltog i workshops. Tog på ekskursioner. Skabte materiale. Satte det sammen. Kasserede. Og traf valg på omvalg, på omvalg.

For Limfjordsteatret lå der fra starten et skisma i det at man både ville fortælle en på forhånd fastlagt historie og samtidig involvere børnene på en måde så de reelt fik noget at sige. Siden oplevede teatret, at de var nødt til at slække på børnenes direkte meddeltagelse og 'beslutningsmyndighed' over spillets gang, for at kunne styre og opnå kvalitet i de teatraliske virkemidler og for at få 'barnet i en absurd voksenverden'-temaet klart nok frem. Samtidig var målet fortsat, at børn

oplevede, at de 'var med' i en anderledes type teater, hvor deres ideer og bud blev brugt.

For at få flow og retning i spillet forskød man vægten fra det, man kaldte et 'pædagogisk' spil, hvor man var helt derude hvor alt var reelle valgmuligheder, over mod det traditionelle og styrede teater, fortæller Gitta Malling og uddyber:

»Det svære er at man skal styre, mens børnene samtidig skal gå på opdagelse.«

Manipulation og vanesløft

For Carte Blanche var det interaktive en integreret del af teatrets eksperiment med at blande performance, installation og sensorisk teater. Man ville undersøge, hvordan man kan bruge teknik på en sanselig måde, så man får det fremmedgørende ud af det. Målet var via et intuitivt møde i fiktionen at løfte et vanesløft og tænde en nysgerrighed, så børnene, når de går ud i virkeligheden, får et udvi-

det, ændret og mere lystfyldt syn på tingene.

Det højeste mål er ikke at aktivere børnene, eller at de død og pine skal være gode. Forestillingen skal nå et bestemt sted hen, og udfordringen består i at skabe et rum og stemninger, som gør, at børnene leger af egen lyst.

Og det fordrede ifølge Sara Topsøe-Jensen i overraskende høj grad styring:

»I virkeligheden er det meget mere manipulation end noget andet. Det kan kun fungere, hvis vi tilrettelægger rummet så børnene gør præcis hvad vi vil have dem til. Vi har en højere dagsorden og opgaven er at finde frem til hvordan vi kan få børnene til at følge den uden at de føler sig ført, uden at de føler der bliver lukket nogle døre, som de egentlig hellere vil le gå ind ad.«

Vejledning og dukkeindsigt

For Thy Teater er målet ifølge Hans Hartvich-Mad-

Turneplaner

'Undreland' er på turne september og oktober 2006 samt januar og april 2007. Forestillingen anmeldes side 6.

Se www.limfjordsteatret.dk

'Kalejdoskop' har premiere 8. september.

Se www.teatret-carteblanche.dk

Dukketeatersceneriet: Udstillingen i Thisted sluttede 28. august. Planen er at Dukketeaterscenariet skal på turné, og første sted er Brovst Kommune. For andre interesserede: Da der er tale om et meget stor og langvarig opstilling, vil Thy Teater først se lokalerne, før man kan give et tilbud på hvor meget en uges interaktiv udstilling vil komme til at koste.

Se www.thyteater.dk

Dukketeaterscenariet: På værkstedspladsen spiller børn med hånd- og stangdukker. De direkte førte dukker er fremstillet af Günther Weinhold fra Berlin. De er lavet af massivt, bejdet træ og bygget op af kropsdele, som holdes sammen af magneter. Ideen er at børnene selv skal samle/kombinere en dukke.

sen, at børnene – ved selv at skabe og spille med de dukketeatertyper, de vælger – oplever at der er mange muligheder for at skabe en dukke, og at de forskellige dukketyper kan og er gode til forskellige ting. At de helt fysisk og mentalt kommer i interaktion med de professionelt præfabrikerede dukker, som de spiller med, eller de dukker, som de selv er i gang med at skabe. At de går på opdagelse i hvilke dukketyper de temperamentsmæssigt svinger bedst med og hvilke dukker, de kan få til at spille de historier, de har lyst til at fortælle. At de begynder at spille og oplever andre spille og derigennem, som både dukkefører og publikum, oplever at teater er interaktivt.

Udover at børnene får at vide, at de ikke må løbe og ikke træde på gulvets røde felter (af sikkerhedsmæssige grunde), er der ingen styring. Det er helt op til

børnene selv (og deres voksne) hvad de vil bruge tiden på. Dog går voksne hjælpere rundt og giver helt konkrete dukketeatertechniske fif til børnenesom en form for vejledning i hvordan de kan komme tættere på dukken.

Og endelig bliver det aftalt med de(n) medfølgende voksne, hvornår den samlede og inspirationstænkte 'Forestillinger om Alice' skal spille.

Ord og energi

At styring er nødvendig og ikke står i kontrast til muligheden for oplevelser og oplevelsen af frihed, erfarer især Carte Blanche og Limfjordsteatret. Som et eksempel på styring bemærkede begge teatre også, hvor stor og direkte konsekvens på det interaktive spil, toneleje, energiniveau og ord har. Betydningen af hvordan, med hvilke ord og i hvilken stemning børnene

Carte Blanches 'Kalejdoskop': De fire medvirkende performere som fire statuer eller spilbrikker, der visuelt er en fusion mellem kortspilsbrikker og skakspilsbrikker. Foto: Carte Blanche

bliver introduceret for det, de skal deltage i. Hvor hurtigt de bliver grebet, og hvor let de kan påvirke og overtage styringen.

Hvor vigtig ægthed i situationerne er, uanset om de som kommunikerer er iscenesatte spillfigurer eller spillere, som spiller sig selv, blev de to teatre også opmærksomme på. Ligesom de nåede frem til, at deltagelse ikke partout er lig med aktiv deltagelse. Sara Topsøe-Jensen udtrykker det sådan:

»Historien bliver ikke nødvendigvis bedre af at du får lov til at tale med. Det er vigtigt at give det fri, at det er situationen, der bestemmer, hvor meget du er med og ikke er med.«

Og ifølge Gitta Malling forholder det sig sådan, at 'de fleste børn vil gerne lege, men der er enkelte der ikke har lyst til at deltage aktivt, men passivt!'.

Pjat, misvisning eller udfordring?

Processerne tydeliggjorde at synet på og erfaringerne med interaktivitet både overlapper og afviger fra hinanden.

Ifølge Hans Hartvich-Madsen – som fokuserer på, at alt teater er interaktivt og som synes at den megen snak om interaktivt teater ved nærmere eftertanke virker mere og mere fjollet – har Thy Teater »bare taget ordet interaktivt for pålydende. I det øjeblik man arbejder med publikum så kan man jo mærke at det er der. Det er derfor at vi

laver det. Deres reaktioner er med til at lave en forestilling. Vi håber, at folk fornemmer, at ideen ikke er, at folk skal sidde og spille for sig selv. Ideen er, at folk spiller for andre, som reagerer på det, de laver og siger 'nu vil jeg op'«.

Han er nået frem til at interaktivt teater 'i princippet vel bare handler om at lade flere muligheder for udviklingsforløb stå åbent, end man normalt vil have, når man laver teater'. Men at man ikke kan lade alle muligheder være åbne, »fordi man så kommer ud i noget, hvor man umuligt kan have forudset hvad der sker og kan man så tale om teater? Er teater ikke en eller anden proces som man har trænet på? Og hvis nogen begynder at øve vold på det, så er det ikke interaktivt.«

Limfjordsteatret har som nævnt måttet nedtone det interaktive. Da teatret skruede 100 procent op for det interaktive, oplevede de akkurat det, Hans Hartvich-Madsen taler om, når han siger at det ikke dur at lade alle muligheder stå åbne. Men ifølge Gitta Malling har netop det, at teatret har været ude i så udtalte bud på interaktivitet, haft en afsmittende virkning på det endelige spil. Der er scener, som ikke ville have set sådan ud, hvis de havde været skrevet fra starten.

Og hun tror fortsat, at der er noget at hente i computerspilsdramaturgien. Noget, som har med reelle valgmuligheder at gøre,

men som de bare ikke nåede frem til her.

Og endelig er interaktivitet ifølge Sara Topsøe-Jensen – som oplever ordet som et koldt og misvisende ord, som er kommet udefra af instanser, som har en trang til at pådutte teatre en fællesnævner, som ikke er der – ikke værdifuldt i sig selv. Det vigtige er hvorfor teatrene vil det de gør. For hende har udforskningen af det at blande performance, sensorisk teater og installation, været det afgørende. Det interaktive er indbygget og fortøner eller opløser på den måde sig selv.

At det vigtigste er, at det er fiktionen som bliver det interessante, er også en fælleselevet erfaring. Tildeling af ansvar, overvindelse af angst og følelsen af samhørighed er pædagogiske sidegevinster.

Processerne bekræftede teatrene i at teater i sin væsentlige essens er dialogisk. Men også at det handler om at holde fast ved teatrets virkemidler og udvikle det scenesprog, man hver især brænder for.

I forbindelse med KulturPrinsens udviklingsprojekt 'Børn, kunst og interaktivitet' har Kirsten Dahl punktvist fulgt de tre deltagende teatres produktioner. Hun har virket som dramaturgisk konsulent. Og skal efterfølgende skrive en længere artikel om produktionsprocesserne til et nummer af KulturPrinsens skriftserie, som udgives sidst på efteråret 2006.

Børn og aktører i gang i Limfjordsteatrets 'Undreland'. (se anmeldelse s.6). Foto: Lars Horn/Baghuset

Teaterprojektet

De tre teaterprocesser relaterer sig til eksperimenter inden for andre kunst- og kulturformer, i og med at teaterprojektet er del af et større hele: Et udviklingsprojektet, som løber fra 2004 til og med 2006 og som består af fire delprojekter: et Fabulatorium, Multimedieprojekt, et Museumsprojekt og et Teaterprojekt. Alle har som overordnede mål at skabe en direkte dialog mellem kulturproducenterne og modtageren. De to første delprojekter har arbejdet med, hvordan man kan højne kvaliteten af børnenes egenproduktion, mens det i teater- og museumsprojekterne har handlet om at undersøge hvordan man kan gøre teatrets eller museets udtryk mere levende gennem publikums direkte inddragelse i selve opførelsen eller i samspillet med udstillingen.

Se også www.kulturprinsen.dk

Spilleregler for interaktivt børneteater

- I den interaktive børneteaterforestilling skal tilskuerne forvandles til deltagende 'spect-actors'
- Alle deltagernes sanser aktiveres for at få det fulde udbytte af teateroplevelsen
- Den daglige virkelighedsopfattelse forrykkes og udfordres
- Scenografi, rum, spillere og objekter skal kunne transformeres for øjnene af deltagerne
- Forestillingen opfordrer deltagerne til at stille spørgsmål og anvende deltagernes spørgsmål og nysgerrighed som en konstruktiv drivkraft
- Deltagerne skal have mulighed for at handle aktivt ind i forestillingen rum og dermed få erfaringer, som kan bruges i det virkelige liv
- Deltagerne gennemgår en personlig tilegnelsesproces
- Fortællingen opstår og formes i samspil med og afhængigt af deltagernes ageren, således at der virkelig bliver tale om unikke forestillinger (Fra det fælles manifest)

ANMELDELSE

BIDT: Robison Junior – et spil om overlevelse. Idé og produktion: BIDT. Instruktør: Karen Margrethe Jensen. Medvirkende: Daniel Norback, Susanne B Karup, Kristofer Krarup og Merete Byrial. Aldersgruppe: Fra 14 år. Set april 2006.
www.teaterbidt.dk

Jeg gik derfra med styrke og en masse energi. Sådan lyder en af de publikumskommentarer, Teater BIDT programpræsenterer deres nye forestilling 'Robison Junior – et spil om overlevelse' med.

Hovedet på sømmet. Plet, siger jeg bare. Jeg havde det i al fald lige sådan efter et meget delagtiggørende møde med teatres fire superheltekostumeklædte performere og de andre publikummer.

Inspireret af reality showet 'Robinson' går temaet konkurrence som en rød snor gennem forestillingen, som meget betegnende hedder 'Robison Junior'. Og det er vel at mærke ikke konkurrence på hold-

Superhelte på nye eventyr

BIDT leverer et godt bud på interaktivt teater for unge

plan, men på individniveau, pointerer performerne med replikker som fx: 'En vil bryde ud af gruppen og stå som vinder blandt alle de andre'.

Udenfor spillerummet udpeges vi hver især til at gå ind som del af gruppen 'Lækkert hår', 'Sexet', 'God profil', 'Godt design', 'Flek-

sibel' eller 'Styrke'. Og indenfor skal vi hver især vælge os på nye grupper. Til gruppen 'Alle dem der tror de vinder i dag', 'Alle dem der synes at konkurrence er godt', 'Alle dem der bare vil hygge sig' eller 'Alle dem der gerne vil være berømt'. Alle grupper bliver samtidig sat til at lave

en fælles skulptur, at gennemføre en stafet, og at udtrykke en følelse. Hver gang skiller dommerjuryen (de fire performere) et hold fra. Og tilslut når der kun er et hold tilbage udskilles en enkelt vinder via en enkel og sjov fysisk balanceøvelse. Til tonerne af 'The winner takes it all'

De fire superheltekostumeklædte performere klar til at indtage spillerummet. foto?

modtager vinderen en præmie, mens alle vi andre suttende på vores taberbolsjer, ser på.

Dynamik og konkurrence

'Humn... Hvordan kan man blive høj af sådan en udskillelses leg?', vil nogen måske tænke. Det kan man, fordi BIDT har arbejdet seriøst med hvad det er, de vil med forestillingen. Fordi forestillingen veksler dynamisk mellem at vi på den ene side får nogle opgaver at løse, og på den anden side står udenfor og følger performerne som fyrer små konkurrencerelaterede kommentarer og historier af, og med deres kroppe formår at skabe abstrakte figurer og mønstre i rummet.

Med til at løfte forestillingen er også dens humor. Med replikker som 'Vi skal have taberne frem i lyset', 'Sikke masse tabere der bliver!' og 'Man kan godt spise en kylling og roquefort samtidig med at man konkurrerer', trækkes konkurrencen ned på jorden samtidig med at alvoren bibeholdes. Ved at rose os som et supergodt hold ('Vi

har hørt meget godt om jer: I har kvalifikationer, samarbejde, selvtillid, kildeinstinkt, fleksible, lydhøre, koncentrationsevne, venlighed, design, leg, udholdenhed. I har al den KSSKFLKVDLU, der skal til') og med replikker som 'Luk øjnene og gør dig klar...Du skal kun tænke på dig selv'. 'Spids albuerne'. 'Skrub det falske smil på'. 'Bid i græsset'. 'Lad de sure miner ligge'. og 'Du vil kunne dræbe for at nå dit mål', eksponerer spillerne effektivt at konkurrence er forbundet med overlevelse. Individfokuseringen problematiseres via en af performerens gentagne protest: 'Hvorfor skal der være én vinder, det er jo holdet, som gør det sammen?'

Og endelig – som noget meget vigtigt – respekterer spillerne publikums integritet.

Med action, humor og stof til eftertanke rusker 'Robison Junior' op i de fordomme, vi voksne må have om, at unge er sarte og ugidelige. Og frem for alt er den et udmærket bud på, hvordan såkaldt interaktivt teater for unge kan tage sig ud.

Kirsten Dahl

På vand og brød og strømpesokker

Mærk teatret, og det mærker på dig. Interaktivt teater er også blevet til et dronningespil for eventyrere med hang til tv-quizzer

ANMELDELSE

Limfjordsteatret: Undreland. Et Dronningespil. Tekst: Niels Grønne, Gitta Malling og de medvirkende. Instruktør: Gitta Malling. Scenografi: Annika Nilsson. Animation og musik: Kim Fast Jensen. Medvirkende: Niels Grønne, Niels Peter Kløft og Lars Lundt. Aldersgruppe: 7-12 år. Set i april 2006.
www.limfjordsteatret.dk

Det gør altid godt, når nogen beder én om at tage skoene af. Det skaber en slags fortrolighed, at nogen vil vise noget frem på sarte tæpper. I teatret kan det endda gøre tilskueren til en nu-med-sure-sokker-medspiller. Muntert og enkelt.

Limfjordsteatrets spillere går imidlertid videre end skoaftagelsen. I forestillin-

gen 'Undreland' beordrer de både størrelse 31 og størrelse 44 at lægge sig ned på knæ og kravle indenfor i 'slottet' gennem en lang gang for at komme til det forjættende Dronningespil.

Instruktøren Gitta Malling og idémageren Niels Grønne vil tydeligvis have gang i tilskuernes meddigtende evne. Interaktivt teater, som det så fint hedder. Men ikke mere interaktivt, end at idéen er nuppet fra tv, hvor deltagere dystet om et eller andet med særkonstruerede regler i et studie. I Dronningespillet gælder det om at komme op til Dronningen. Idéen er, at tilskuerne deles op i tre hold efter grundig udvælgelse gennem måling af så personlige data som benlængde eller pandehøjde... Mærk publikum!

Dynamisk set består fore-

stillingen af terningskast tilføjet en række scener, hvor slottets malerier bliver levende for en stund. 'Stop en halv, støv en kende,' som det lyder fra de oplevede, men ellers så tilstøvede malerier af Baron von Ditten-datten. Og så kommer der pludselig glimt af forskruede barndomserindringer om voksnes sære opførsel, oplevet med barnets undrende øjne og spillet helt ud med gadeteatrets absurde gags. Her rimer 'tanter' på 'fjanters' – og her er der nipseoverkill i Annika Nilssons forstørrede plysscenografi med frynselampeskærme.

Klods-Hans på svampe

Det er netop barnets undren, som forestillingen

zoomer ind på. Ikke barnets analysetrang, men dets fordomsfri nysgerrighed: Jamen, hvordan kan det nu være...? Samtidig udfordrer forestillingen børnenes retfærdighedssans. For er det okay at snyde med den store terning på 'marmorgulvet', hvis det kan bringe holdet nærmere dronningen? Eller er fryden faktisk endnu større, når snyd opdages, og den skyldige kan sættes på vand og brød? Ungerne råber og tvivler på samme tid. Og dermed er refleksionen sat effektivt i gang.

Performerne er nogle af danske gadeteaters mest garvede provokatører, nemlig Niels Grønne (her som herligt nørde regelbogsansvarlig i dronningens urmelige magtjeneste) og Niels Peter Kløft (her som

snyder og livsnyder og kvindecharmør), der spiller ud mod den børneberoligende Lars Lundt (som ham den sympatiske og lidt halvstakkels Halte-Hjalte, som de andre to snyder, så snart de får chancen). Vinderholdets piger krammer hinanden i ekstase!

Alligevel bliver forestillingen noget træg hen mod slutningen, sådan som quiz betragtet. Intensiteten daler. Og netop derfor er det så velgørende, at forestillingen faktisk forlader det interaktive til sidst og forvandler sig til noget så tilskuerafhængigt som – en film. For Kim Fast Jensen har skabt nogle vidunderlige animationer, hvor humoren vælter ind over skærmen. Slutningen er decideret gak: Er dette 'Klods-Hans på svampe'?

Er det okay at snyde, hvis ens hold så kommer først? Moralske skrupler og terningteknik blandes i Limfjordsteatrets interaktive teaterfusion 'Undreland'. Foto: Lars Horn/Baghuset

Eller er det bare 'Fyrtøjet med engangslighter'?

Hvorom alt er, så er det lykkedes instruktøren Gitta Malling at skabe en ny slags interaktivt børneteater med Undreland. Hovedsagelig fordi hun har fusioneret teaterforestillingen med tv-dysten, men også fordi hun samtidig har mixet en fortløbende eventyrhistorie med fragmentariske voksne-er-underlige-scener. Det er vist ikke set før herhjemme.

Men hvor interaktivt er det så? Tja. Også børnene finder ret hurtigt ud af, at det ikke er dem, der styrer quizen, men skuespillerne. Interessant nok bliver flere af dem faktisk lettet... Men pyt. Vi tog skoene af og kom med i et eventyr. Og vi fik endda mulighed for at jøkke på de jordiske rester af forestillingens pulverheks. Se, dét må være interaktivt teater!

Anne Middelboe Christensen

Natasja Saad og (hovedet af) Mads Nørby i BaggårdTeatrets veloplagte samfundskritik. Foto: BaggårdTeatret

Rap med Kong Lear

Et genialt miks af rap og Shakespeare sætter samfundskritisk teater på scenen igen

ANMELDELSE

BaggårdTeatret i samarbejde med Odense Teater: *Kampen om Danmark*. Dramatiker: Tommy Bredsted. Iscenesættelse: Lasse Bo Handberg. Scenografi: Nicolaj Spangaa. Komponist: Nage. Medvirkende: Dj Steen Rock, rapperne UFO og Natasja Saad og skuespillerne Signe Mannov, Gaia Rosberg og Mads Nørby. Aldersgruppe: Fra 12 år og op. Set april 2006. www.baggardteatret.dk

Kampen om Danmark'forgår hverken med raketter eller krydsermissiler – heldigvis. Til gengæld tæppebombers publikum med ord – for ord er magt – i en musikforestilling, der er genialt tænkt og endnu bedre udført. Uden at ryste på hånden genoplivs det politiske teater – forstået som teater med et politisk indhold – så det er en ren fornøjelse. Formen kaldes angiveligt rhythm & poetry. Men uanset betegnelse, så er resultatet hamrende effektivt. Det hidtil stærkeste og scenisk mest vellykkede forsøg på at lade teatret gå i klinch med en ny kunstart uden at give køb på sine egne kvaliteter. Og hvad er egentlig mere oplagt, end at sætte rap på scenen som den modkultur, den faktisk er.

'Kampen om Danmark' er et forrygende miks af Shakespeares

mægtige, klassiske drama, 'Kong Lear', og begavede, bidske tekster af den dygtige rapgruppe Hvid Chokolade. Det går over stok og sten i en vildt underholdende iscenesættelse rammet ind af rå beton og fliser, hvor de medvirkendes sikre timing og musikalitet bidrager stærkt til underholdningen.

Mads Nørbys stakkels konge og hans outdatete og utroværdige, politiske klichéer kan slet, slet ikke følge med i det tempo. Men Lear er hurtig til at lære den lille løgn og også til straks efter at benægte den, for magten vil han gerne beholde!

UFO leder slagets gang i rollen som slimet speedsnakkende spindoktor 'med rim i foret' og trendy, ildrøde briller. Frygtindgydende ferm til sit håndværk – at manipulere med alt og alle – knokler han for at få os – det interaktive publikum – til at stemme på liste Lear.

Kongelige cheerleaders

Med isenkrammet tårnet op på scenekanten bidrager Dj Steen Rock koncentreret til uhygestemningen, for i spindokter UFOs univers er målet enkelt og kynismen total. Kongen skal bevare sin magt, og publikum skal have den (holdningsløse) underholdning, som er det eneste, de vil have! Men selv fanges UFO til sidst ynkeligt i sit eget net.

Med Kong Lears tre, stærkt spillede og vidunderligt bitchede døtre i hæsligt cheerleader-antræk lines der dog først yderligere op til et portræt af Danmark og danskerne, som ikke er kønt. Gennem Shakespeares gedigne handlingsgang oplever vi, at der nu som før er kamp til stregen om, hvem der skal regere landet. Og selvom våbnet er retorik, er metoderne ikke for de sarte.

Kun yndlingsdatteren Cordelia holder – trods sin fars svigt – fast i, at kærligheden til ham er noget, hun føler og ikke blot staver til. Mens hendes to søstre, der dyster om at vinde folkets gunst, sviner hinanden u hæmmet til i en politisk kultur, som har mistet enhver anstændighed. Den er blevet sin egen og dermed hele vort samfunds farligste fjende.

Fremtiden lader den udfordrende forestilling helt bogstaveligt være op til publikum. Stemmekort udleveres ved indgangen, og selv om det hele to andre bare er noget vi leger, bare er for sjov og er skuespil, så er det absolut meningen, at de skal bruges!

Med 'Kampen om Danmark' leverer BaggårdTeatret og Odense Teater et overbevisende bud på et moderne, samfundskritisk og superaktuelt teater, der uden problemer formår at rabe tidens unge og yngre generationer op.

Randi K. Pedersen

Langknivens lykke

Michael Lykke er en af de passionerede fortællere, der er trådt ind i børneteaterverdenen med stædig styrke og snedige seler – og interaktivt talent

ANMELDELSE

Teater Projektor: Jens Langkniv. Tekst, instruktion, kostume og spil: Michael Lykke. Aldersgruppe: Fra 9 år. Set i april 2006. www.teaterprojektor.dk

Michael Lykke har en forunderlig evne til at fortælle historier, man ikke kan glemme. Og det er vel det, teater skal: Gøre indtryk på sine tilskuer, så de bliver ved med at vende tilbage til forestillingen i tanker – til lyden af skuespillerens stemme og blikket i hans øjne og lyset over hans forsmåede nakke...

Teater Projektor er et af de enmandsteatre, som lykkeligt dukker op i øjeblikket – skabt ud af historiefortællernes traditionelle askese med 'en mand på en stol' og fusioneret med børneteaters kropslighed og håndlangerrekvisitter. Michael Lykke er i hvert fald en af dem, der er trådt ind i børneteaterverdenen med stædig styrke og snedige seler.

Jens Langkniv hedder hans forestilling, som endda er bygget på en sønderjysk historie fra Michael Lykkes egen egn. 'En jysk 1500-tals western' kalder han sin forestilling fra Stubbæk, og den appellerer tydeligvis stærkt til publikum. Ved børneteaterfestivalen i Nykøbing Falster havde han i hvert fald ingen problemer med at gøre tilskuerne 'medskabende', som det hedder i det 'interaktive teater'. Næ, de svarede ivrigt på hans mange spørgsmål, næsten som om de var bange for at ryge af historien, hvis de ikke snakkede med. Og denne historie måtte man altså kende slutningen på.

Desuden demonstrerede han en subtil balancekunst mellem mellem publikumsgrupperne: Han fortalte historien for de 9-årige, men samtidig gav han de voksne alt det, der ligger mellem linjerne og pauserne. Eller som han sagde om en kvinde: »Hun ku' synge, hun ku' danse, ja, hun ku' alt det, som mænd godt ka' li'«. Dette fik selvfølgelig de små piger til at lyse op, men de voksne kvinder til at le. Sådan.

Han er i det hele taget en garvet fortæller, den unge Michael Lykke – og en passioneret medvinder. Han havde det i hvert fald også med at afbryde sig selv, netop for at lade forestillingen 'skifte gear', så intensiteten blev den rigtige til den næste scene i fortællingen. Og det var den...

Ord med zoom

»Dén aften var Jens Langkniv på vej«, siger Michael Lykke med inciterende stemme over flippen

på sin gamle, brune skjorte. Han zoomer ind med ordene, som var han den vildeste new journalist. Og hans ord bliver til et fascinerende kamera, så man kan se den lovløse Jens Langkniv for sig, sådan som han går hen mod voldgraven. Man kan mærke, hvor nervøs herremændens smukke datter Laura må være – og hvor salig. For hun har fundet den eneste mand, der kan tage hende med ud til den sorte mose og gøre hende lykkelig...

Men altså, det er jo en langknivstragedie, dette her. Så snart

Michael Lykkes ord bliver til et fascinerende kamera, så man kan se den lovløse Jens Langkniv for sig. Foto: Projektor

udspilles hele det rædselsfulde drama fra det Heksedanmark, hvor den mand, der én gang er gjort lovløs, aldrig kan få genoprejsning. Og fra det Smålighedsdanmark, hvor kærlighed på tværs af klasserne kun medfører ulykke.

Det er næsten her, at Michael Lykke rammer bedst i sin beskrivelse af Jens Langkniv: I skildringen af hans umulige kærligheds-sorg. Uanset hvor blodige knivstikkerier, han fører tilskuerne igennem, så er det ordene om Laura, der gør ondt.

Michael Lykke prøver klogt nok at klare sig med drengedistance til både Langkniv og det med kærligheden undervejs. 'Er det for ulækkert?', spørger han drenge, da han lige har udpenslet et 'tæt, varmt, blødt og inderligt kys'. Men det med, at man kan miste sin kærlighed på grund af en løgn og en kniv, det svier. Også hos Lykke.

Galt går det da også. Eller som Michael Lykke fortæller om Jens Langknivs reaktion: 'Og så skriger han. Men ikke højt – indvendigt.'

Men det, man ikke kan glemme bagefter, det er smerten i stemmen over tabet af den kærlighed, som havde kostet et mord. Og chokket over, at dette drab skulle ende med at dræbe hans kærlighed.

Netop her løfter forestillingen sig og bliver sørgeligt evigtaktuel – og hidsigt æresdrabsaktuel. I portrættet af manden, der først for sent forstår, at en kniv ikke skaber respekt, men dræber kærlighed.

Anne Middelboe Christensen

Håb i mørket

Følelserne sidder uden på tøjet i det nye Teater Bastards hårdtslående situationsspil om skyld og tilgivelse

ANMELDELSE

Teater Bastard: Glashuset. Dramatiker: Andreas Garfield. Iscenesættelse: Lars Henning. Medvirkende: Sune Kofoed og Jarl Schacht. Aldersgruppe: fra 14 år og op. Set april 2006.

Musikken dunker. Kæmpeposer med chips og popcorn står i stabler ved siden af dåsecolaerne, og en ulækker sovepose flyder på gulvet. Over alt i det usle lokale er der hængt tæpper op som værn mod kulde og – især – som sikkerhed mod den uudholdelige verden uden for. Nysgerrige blikke er ikke velkomne, når man er stukket af fra en ungdomsinstitution med det provokerende og symbolske navn 'Glashuset'.

Unge spiller unge, og de er gode til det i det nye Teater Bastards glimrende forestilling om skyld, tilgivelse og straf. Dan er en utilpasset, voldelig rod, hvis tilværelse er kørt totalt af sporet. Forskansen i sin hule venter han og frygter, venter og håber, at det forfærdelige aldrig er sket, eller at hans ugering kan gøres god igen. Efter to måneder i skjul sidder følelserne sidder uden på tøjet, men han ved det knapt selv. Ensomme dage og nætter pla-

get af skyld betyder også, at de indre dæmoner tydeligvis har fået krammet på ham, da hans tidligere klassekammeret Kenneth omsider, efter aftale dukker op med tidens typiske hilsen 'Å' va' så'. Tja, hvad så?

Dans rastløse, aggressive adfærd fortæller mere end hans grove, verbale udbrud om et ungt menneske på vej ud over kanten. Han er hinsides al fornuftig kommunikation og eksploderer i højlydt hån og råberi, når kammeraten igen og igen drejer kniven rundt i Dans sårede ego. Uden blødsødenhed skæres de manglende muligheder ud i pap. Det er pinligt, at seje Dan har gemt sig og vil sige undskyld til Kenneth, men værre at få at vide, at en undskyldning hverken gør fra eller til.

Klichéfylt jargon

Hvorfor får man en gryende mistanke om, efterhånden som opgøret mellem de to gutter afslører, hvad det egentlig er, der foregår. Eller rettere er foregået, for – rigtigt gættet – Kenneth er død, og nu hjemsøger Dan, der har slået ham ihjel. Uoverlagt drab kalder politiet det, for planlagt hjemmefra var det trods alt ikke. Dan var også fuld, og opfatter - alt taget i

betragtning - ikke sig selv som morder!

Hvad er han så? En ynkværdig tabertype, man skal have ondt af? Det har han så rigeligt selv, men Kenneth godtager hverken fuldskab eller en dårlig barndom som undskyldning for voldelig opførsel og drab. Derfor hverken kan eller vil Kenneth tilgive venen ved, som Dan trygler om, at betale tilbage med samme mønt. Og derfor bliver Dan aldrig nogensinde fri for Kenneth, men må resten af livet leve med bevidstheden om at have slået et andet menneske ihjel.

Måske blot fordi flinkedrengen havde det overskud og de ressourcer, Dan så indlysende savner, men som aldrig kan retfærdiggøre hans ugering.

Det slår forestillingen fast tværs igennem strømmen af klichéfylt jargon i den ret banale dialog. Samtidig med at vi er vidne til Dans spirende erkendelse af, at tilgivelse ikke altid er mulig, og at man er ansvarlig for sine handlinger. Et lille lys i mørket i 'Glashuset', som er et hårdtslående situationsspil, hvis ekstremer ikke rummer de store nuancer, men som inspirerer til eftertanke og debat.

Randi K. Pedersen

Gud og hvermand

Troen er til debat i en beundringsværdigt underholdende forestilling uden frelste løsninger

ANMELDELSE

Teatertruppen Replikken: Tro, håb og næste(n) kærlighed. Forfatter: Rikke Bendsen. Iscenesættelse: Søren Skjold Iwersen. Medvirkende: Maria Schwarz Lausten og René Foshammer. Aldersgruppe: Fra 14 år og op. Set april 2006. www.replikken.dk

Med sin nye forestilling 'Tro, håb og næste(n) kærlighed' viser Teatertruppen Replikken igen sin evne og vilje til at til at skabe ungdomsteater til tiden. Religioner er til debat, også i flere børne- og ungdomsforestillinger, og Gud! og hvermand udbasunerer offentligt, at de skam er troende.

Hvem og hvad de tror på, står som regel mere hen i det uvisse, end i Replikkens velskrevne, mundrette forestilling. Et flot forsøg på at klare begreberne og fylde substans i spørgsmålet om, hvad der kan gøre mennesker religiøse. Eller hvorfor man er forpligtet på sin tro.

Det altid debatsøgende teater har taget konsekvensen og inviterer publikum med indenfor i den danske folkekirke. Ja, helt op til det kulsorte alter, som designerflot lyses op at et kæmpestort, kridhvidt kors, der en enkelt gang tones over i rødt. En scenografi, der er skarp nok til både at tiltrække sig opmærksomhed og småprovokere. Mens kirkebænkene er af den traditionelle, kedelige slags i lyst træ.

Det er her hun har slået sig ned en sen aften. Den unge pige som kirkens præst ved et tilfælde får øje på, da han er på vej til et møde, og som han prøver at få til at forlade kirken. Men det går lige modsat. Mødet mellem de to udvikler sig hurtigt til et indædt og medrivende spil om kærlighed, ansvar og værdier, der ikke byder på frelste løsnin-

ger. Hverken for de to på scenen eller for publikum.

Religiøse anfægtelser

Med sig har pigen en meget store taske, som hurtigt viser sig at være proppet med tyvekoster. Ikke hendes egne påstår hun, da præsten afviser, at det bare er vasketøj det hele, men kærestens. Hun stak af og lovede at gemme skidtet for ham, da hun uden at vide - eller ville vide - noget om hans og vennens pistolrøveri, var med i bilen, som køre galt og politiet dukkede op.

Nu har hun søgt tilflugt i kirken for at skjule sig for politiet. Religiøs er hun ikke – tværtimod. 'Penge og sex' er hendes kække, hånlige svar til præsten om, hvad hun tror på. Får man problemer, er man alene. Alligevel forlanger hun salmer med gang i, en bibel, der handler om noget, som kommer unge ved osv. For så vil hun måske give Gud en chance og overveje, om kristendommen er noget for hende.

Splittet mellem forelskelse og loyaliteten mod en kæreste, der ikke er helt fin i kanten og dårlig samvittighed over for sine bekymrede forældre insisterer pigen dog på sin soleklare ret til at være ikke-troende. Selvom han slår stærkt på budskabet om næstekærlighed, 'køber' hun ikke uden videre præstens kristendom, men anklager ham for at ville manipulere. Mens den ensomme præst – og professionelle sjælesørger – provokeres både af hendes tiltrækkende ungdom og hendes usentimentale ærlighed. Hvilket tvinger ham til omsider at se sine egne, dæmoner og dybe, religiøse anfægtelser i øjnene.

Randi K. Pedersen

Jarl Schacht og Sune Kofoed i Teater Bastards håndfaste situationsspil om skyld og straf. Foto: Bastard

ANMELDELSE

Frøken Fracasos Kompagni: Det uartige barn – eller omvendelsen af de sure citronanter. Tekst, musik og medvirken: Anna Panduro og Maja Skovhus Rehøj. Instruktørkonsulent: Jonas Sodergren. Temakomponist: Rasmus Christensen. Kostumer: Birgit Møller. Aldersgruppe: 6-10 år. Set i april 2006. frkfracoso@yahoo.dk

Der var engang en dreng... lyder indledningen til denne forestilling. Men den burde måske hedde: "Der var engang to piger, der var begavet med så gak en fantasi, at de kunne få alle mennesker til at grine".

For det kan de altså, Anna Panduro og Maja Skovhus Rehøj. De to skuespillere er begge uddannet i London, men med en heftig snert af fransk klovneri. Og de har sammen stiftet børneteateret Frøken Fracasos Kompagni, der er så nyt, at det ikke engang har sin egen hjemmeside. Eller også er den bare ætset væk i citronsaft?

For det er nogle garvede kemiker-komikere, de damer, med en gennemført syrlig æstetik. Alt er simpelthen holdt i citron-gult – både natuerne, knapperne, flæseærmerne og klovnenæserne, ja, om det så er sæbebobleholderen, så er den citrongul. Altså i den dér hidsigberømte grøngule farve.

Nå, men ham drengen boede altså sammen med

Åh, der er intet som et godt grin. Et godt, gult grin sammen med Frøken Fracasos Kompagni, der spreder gak glæde med sine franske klovnerier og sit besnærende absurde citroneri

sine to tanter, og de var så gennemført sure, at han ikke kunne holde det ud. Deres bedste underholdning var at sætte tænderne i nyskårne citronskiver, så de kunne skære ansigter af

syret vellyst...

Sådan cirka fortæller Frøken Facasos Kompagni historien: Omvendt og på hovedet. For i deres groteske spil skildres voksnes opfattelse af børn og af verden som gennemført rædselsfuld.

Ungerne er hurtigt med på voksengakkeriet. Så når tanterne hånende kalder enhver sagesløs eftermiddag for 'en ubehagelig, modbydelig grum eftermiddag', kan ungerne ikke lade være med at fnise. Så sure tanter er alligevel en sjældenhed og fortjener et barnenfnis. Hos tanterne rimer 'børn-med-fantasi' på 'kan-vi-ikke-li'. Og parallellen fra tanter til hold-så-op-sfo-pædagoger eller kan-I-så-være-stille-lærere er foruro-

ligende nærliggende.

Mundvigene opad

Pointen er så, at drengen faktisk ikke kan holde surheden ud og stikker af. Og den egentlige lærestreg er naturligvis, at det slet ikke er drengen, der er uartig – næ, det er de voksne, der opfører sig uacceptabelt hæsligt. Men rolig nu, fantasien og overbærenheden skaber happy end og bolsjeuddeling på mirakuløs vis. Og suretanterne får til sidst mundvigene opad.

Når det bliver så muntert og alt andet end surt, så skyldes det skuespillernes eminente ping-pong. Og ikke mindst deres legende dialog med drengen, der fak-

tisk bare er en stofdukke, men som er så elskelig med sine tætsiddende, undrende øjne og sin store, tunge krop inde i pyjamasen, at man helt glemmer, at de ikke er tre levende mennesker på scenen, men kun to.

Panduro og Rehøj skifter aldeles ubesværet roller mellem tanter og dreng, så dukken får sit helt eget 'liv', eller hvad man nu skal kalde hans stækkede barn-dom. Og dramaturgisk formår de desuden at holde fortællingen i et medrivende hæsblesetempo, der er aldeles tætpakket i intensitet. Kun et enkelt, makabert svinkeærinde rundt om en særdeles livagtig skelethånd ud af en børnekiste skaber knas i fortællingen –

Citroner er sure, og det er tanterne i Frk. Fracasos syrlige latterkomedie 'Det Uartige Barn' også. Foto: Frk. Fracasos Kompagni

og antagelig søvnløse nætter hist og her. Men bortset fra kisten er scenografien både munter og surrealistisk med selvsyngende potteplanter og citronificerede rasler og hvad dertil hører.

For forestillingen er gennemført citrasmusikalsk. Den ene tante spiller jalousiharmonika, mens den anden tante spiller på hvineviolin i børnestørrelse – og så synger de ellers deres sure omkvæd, så folk er ved at gå til af grin. Det er simpelthen besnærende absurd, dette citroneri! Og det er gak på frøkenernes sandhedspirkende Fracasofacon, som gladeligt afslører sine rødder i klovnetraditionen – og som dermed skaber et kærkomment bidrag til det danske børneteater med sin legeglæde. Desuden er det besnærende, hvordan tanteordene i både replikker og sange udspekuleret bliver dobbelttydige, når de høres af voksenører, for de to tanter spiller raffineret citronerne ud mod børnene og de voksne på samme tid. Og alle griber grådigt ud efter pointerne.

For som disse frøkengule teateranter jubler: Citroner er sure – vi ELSKER citroner.

Anne Middelboe Christensen

Lige barnligt nok

Teater Pozzo leverer genkendeligt, men også noget stilletsående og uinspirerende alene-leg i 'Jeg er ret så Palle'

ANMELDELSE

Teater Pozzo: Jeg er ret så Palle. Manuskript og instruktion: Morten Svalgaard Nielsen. Scenografi: Signe Beckmann. Medvirkende: Maja Puch Nielsen og Anja Nielsen. Aldersgruppe: 5 til 10-årige og forældre. Set april 2006. www.pozzo.dk

Blå og rødternede kjoler med små kraver og artige kantebånd. Matchende strømpebukser og ditto flade kinasko i velour. Lange fletninger og løst hår med små smalle sløjfer. Usikre mundvige, let sænkede blikke, trodsighedstramp og let kalveknæet gang. Signalet er klart: Lillepige look og

skolepigeattituder.

Maja Puch Nielsen og Anja Nielsen forstår begge at gestalte 'nu spiller jeg barn'-rollen. Og temaet er klokkeklart. 'Jeg er ret så Palle' handler om at ønske sig alene, opdage de ulemper det har, og derfor ønske sig tilbage til samværet med andre.

Inspireret af Jens Sigaards berømte børnebog, 'Palle alene i verden', bygger forestillingen en legesituation op mellem to piger. Pallina og Pallone. De kender ikke hinanden i forvejen. Begynder at lege. Men

ret hurtigt finder Pallina på, at hun vil lege alene, fordi hun ikke bryder sig om deres leg. Pallone forsøger på forskellig vis at komme ind i Pallinas leg, og Pallina formår ikke konsekvent at holde Pallone ude – for det er nu sjovest at være mere end en.

I en sparsom scenografi af en knald-gul (sporvogns)-kuffert og huse, som helt ned på butiksbogstavniveau ligner dem på forsiden af Sigsgaards klassiker fra 1942, leger Pallina sig – med og uden Pallone – mange af de samme steder

hen som Palle. Hun vågner op i sin seng og opdager at forældrene ikke er der, er i slikbutik, i bank og ved grønthandler. Spiser æble, kører sporvogn, og får lavet havregrød.

Genkendelighed

Forestillingen rummer mange genkendelige hverdagssituationer for de fem-til ti-årige. Far, mor, børn – lege, aftenritualer med tandbørstning, godnathistorier og aftensang, og det i en leg at kæmpe for at være den der har slikkepinden

Teater Pozzo har en nyslået refusionsgodkendelse for forestillingen 'Jeg er ret så Palle', der bygger på den berømte børnebog om Palle alene i verden. Foto: Pozzo

eller den der kører sporvognen.

Undervejs indflettes en lang række kendte gamle rim og remser (hvoraf mange er fra "Okker Gokker Gummiklokker og andre børnerim" samlet af Jens Sigsgaard). 'Dig og mig og vi to...', 'Nede i Fru Hansens kælder...', 'En lille hvid dukke rejste til Paris', 'Peter Mathiesen red på gisen', 'Birgitte, Birgitte, Bergøje...' m.fl.

Rimene er tydeligvis tænkt som en slags munter og fantasisignalerende kit. Men de kommer til at fremstå jævne og ret ligegyldige, fordi de – snarere end at byde på tolkninger – jappes frem eller glider ind i helheden som jævn kedelig smørelse. De indlagte ordsprog som 'Når enden er god er alting godt' og 'Der er ikke noget som er så galt, at det ikke er godt for noget' får heller ikke rigtigt fat.

Forestillingen er utroligt monoton, ret rodet, og på mange måder lider den under et 'alt for børnehverdagsgenkendeligt åg', som trækker tæppet væk under al det, som teaterkunstnerisk set kan. Udtrykket er tillige belemret med et trættende skær af 'misforståethed', fordi spillerne spiller børn på en overtydelig barnlig måde.

Teater Pozzo, som er udløber af Den Ny Dramaskole, Center for The Performing Arts, skriver, at de fortæller morsomme og genkendelige historier, som åbner for nye erkendelser og Stilmæssigt lægger... sig i slipstrømmen af det absurde teater og performanceteateret. Det får en til at forvente anderledes og overraskende fysiske udtryksformer, som forestillingen slet ikke indfrier. Desværre.

Kirsten Dahl

Morten Kjeldsen og Niels-Peter Christensen i et sko-nummer...Foto: Vestenvinden

Vals i slowmotion

Hvor skoen trykker: Den grundlæggende herlige ide i 'Sko' spoles desværre af for meget indbyrdes palaver

ANMELDELSE

Teater Vestenvinden: Sko. Dramatiker og instruktør: Ole Barkentin Lauritzen. Scenografi: Vestenvinden. Musik: Morten Kjeldsen. Medvirkende: Niels-Peter Christensen og Morten Kjeldsen. Aldersgruppe: 6-11 år. Set april 2006. www.vestenvinden.dk

Sko er en af den slags forestillinger, der måske – eller forhåbentlig – har virket frisk og sjov under prøveforløbet, men som efter premieren alt for hurtigt har mistet gejsten.

Man spejder og lytter forgæves efter den sprudlende, opfindsomme uforudsigelighed, der med lidt held og behændighed kunne have båret en meget løst struktureret dialog igennem. I stedet oplever man de to medvirkende agere med en påfaldende fodslæbende, ironisk distance, der virker mere uinspireret end komisk. Skønt hensigten nok er det sidste.

Der snakkes og sludres og småskændes i ét væk. Ska' de se at komme i gang, eller ska' de lige tage en diskussion mere, fordi musikeren meget hellere vil spille henne på det store teater. Det påstår han i hvert fald. Og kan han og teaterdirektøren blive enige om, hva' det er for en musik, der skal spilles, eller ka' de ikke?

Man venter og venter og er til sidst ligeglad. For desværre er det ikke en palaver, der på nogen måde appellerer til hverken små eller store tilskuers opmærksomhed og medleven. Tværtimod forbliver det meste af snakken i 'Sko' et internt anliggende mellem de to, og opleves lige så privat, som andres mobil samtaler i det offentlige rum.

Det føles som evighe-der, før der begynder at blive lidt bevægelse i scenebilledet, og imens længes man mere og mere efter en knap til at skru ned for snakken og op for spillet. Eller i det mindste for musikken.

Snurrie formuleringer

Man savner noget, der kan skabe liv i kludene og den sløve mimik. Men alt foregår i slowmotion.

Siddende på hver sin plet – et keyboard og en trækase – hvorfra de tilsyneladende nødigt fjerner sig, snakker musikeren Morten Kjeldsen og teaterdirektør og sko-styrrer Niels-Peter Christensen effektivt luften ud af underholdningen. Hvilket især går ud over de snurrie formuleringer, 'Sko' også byder på. Hvilket er ærgerligt, fordi Vestenvindens forestilling som udgangspunkt faktisk bygger på en herlig idé og heller ikke er uden sans for poesi. Når

sko efter sko i alle størrelser, farver og faconer dukker op begynder en lillebitte historie nemlig at tage form.

Ved at tillægge skoene menneskelige egenskaber og lade dem optræde som en veritabel kernefamilie med far, mor og børn er der skabt basis for en symbolik, børn kan forstå. Den klodsede herresko byder en elegant stilthæl op til vals, og det er dejligt livsbekræftende at danse. Også selvom det ender med kvalme, fornuftige grunde travesko og krævende småbørn, der gør Far til en knudesko! Alle de søde, sjove og grove tåbeligheder, der nu engang præger menneskers adfærd får så at sige sko at gå i. Alligevel kommer der aldrig rigtig liv og drama i forestillingen, der angiveligt handler om 'stort og småt, skidt og godt'.

Når 'Sko' er forbi, sidder man tilbage med indtrykket af en langsommelig og alt for ubearbejdet improvisation. Det må kunne gøres bedre.

Randi K. Pedersen

Isbjørne spiser da popcorn

Der er fart over fortælling og billedskabende mime i Teater To Takts grønlandske skrøner

ANMELDELSE

Teater To Takt: En danskers eventyrlige rejse til Grønland. Instruktion: Troels Hagen Finnsen. Medvirkende: Ulrik Stets Hilden. Aldersgruppe: Fra 8 til 114 år. Set april 2006.

Tipoldefar, stivfrossen svensker, indlandsis, isbjørne og popcorn bliver spundet skønt sammen af fortælleteatertalentet Ulrik Stets Hilden i 'En danskers eventyrlige rejse til Grønland'.

Fra en meget stille start og det rene ingenting – blot et tomt klasselokale med en helt almindelig kedelig stol udfolder neutraltøjsklædte Hilden med fyrig fysik, levende mimik og ord, der overraskende drejer væk fra fornuftens hvad-kan-lade-sig-gøre-bundne alfarvej, et eventyr som er fyldt med elementær spænding, logik-punkterende overraskelser og knitrende humor.

Indledningsvis forvandler Hilden sig behændigt til sin egen tiptipoldefar. En mand, der både var 'sørøver, hvalfanger, pelsjæger og præst' – ergo en multimand, vi fluks forventer os en masse spændende fra. Siddende i en gammelmands-foroverbøjet positur suger han os nordpå mod Grønland. Med krøllet kast-op-mimik og sjove kommentarer går det henover oprørte verdenshave. Til New York, hvor han på tredje forsøg får sig modeleret frem til en skulptur af Frihedsgudinden, som havneområdets folk kan genkende. Videre til grønlandske farvande, hvor en storm kaster ham ud af båden og op på en isflage, hvor han med besvær og grotesk sjove replikker (som fx 'Har I nogen sinde prøvet at trække pelsfrakken af en stivfrossen mand?') bakser frakke, vanter og hue af den omkomne svensker, Jørgen Carlson. Den sidste (huen) var let nok at få af, kommenterer han morsomt.

Mime og fortælling

Ren mime tilsat fortælling. Her behøves ingen illustrerende kulisser og rekvisitter.

Vi ser det hele for os. Og vi bliver edderspændt på, hvad der mon er i den kasse, den eventyrlystne tipoldefar bag efter får øje på.

Krudt og kugler viser det sig. Altså ikke mad. 'Trist', tænker man, men får hurtigt noget andet at gå op i, fordi han nu finder et gevær, som fryser fast til hans læber. Og hvad er der så at gøre, når nossernes varme ikke vil tåle det op, andet end at vende organet opad og tisse det løst (!). Ærbart med ryggen til lykkes det den opfindsomme og modige fyr at væde geværet fri og så går turen videre. Tilsyneladende uden føde, for 'alle de dyr, jeg skød, løb videre', som Hilden morsomt udtrykker det.

Siden kommer han til en iglo, der kan rumme er hav af eskimoer, men hvor han selv som sidste mand, kommer til at sidde fast i døråbningen. I månedsvi-

Lige til hytten tør, og han bliver ædt af en isbjørn og må sidde inde i dens mave i tre år og spise alt det, den spiser – fisk af alle slags. Og popcorn. For isbjørn inklusiv tipoldefar ender i cirkus, hvor isbjørnen sluger popcorn til sine dages ende.

Og sådan kvantespringer fortællingen fra logik til logik, alt imens Ulrik Stets Hilden i Troels Hagen Finnsens dynamiske og variationsbevidste instruktion kaster sig rundt mellem siddende eskimofortæller, gulvliggende strandet stiv svensker, og omkringfaren- de tipoldefar.

Rejsen varer blot 40 minutter, men føles langt længere, fordi Ulrik Stets Hilden gestalter og fortæller den så intenst og levende nærværende, at vi helt uvægerligt springer fra det ene spændende og sjove indre billede til det næste.

Kirsten Dahl

Ulrik Stets Hilden bruger mimik og fysik, når han fortæller Grønlands-skrøner. Foto: Nicolai Soya Bølstad

Skuespillerne Annette Holk og Anders V. Dam i clinch, mens instruktør Gitta Malling vurderer og noterer. Det er spiren Anna Panduros værk 'Albatros', der er genstand for en reading under en workshop på Dramatikervæksthuset. Foto: Jonna Beha Oulund

Skuespillerne Christine Meincke, Heine Ankerdal og Augustin Kolerus Lindvad i gang med en reading af spiren Thomas Markmanns 'Drømmens bro tur/retur' under instruktion af Christine Helga Olsen. Foto: Jonna Beha Oulund

Udspring

Dramatikervæksthuset har fået trekvart million til et ambitiøst udslningsprojekt for seks spirer

Af Carsten Jensen

Det er bare helt fantastisk at have penge nok til at gennemføre dette projekt.

Begejstringen hos Jonna Beha Oulund er ikke til at tage fejl af. Og den gælder det udslningsprojekt, som skal afslutte seneste udgave af Dramatikervæksthuset, der arbejder med at uddanne nye skrivekarle og -kvinder til børneteatrene.

Hvor de tidligere væksthusspirer har måttet 'nøjes' med afsluttende readings' på Odsherred Teatercenter, får de seks nuværende spirer virkeligheden at føle, når de til efteråret kommer i stald hos seks egnsteatre/små storbyteatre og siden får deres afgangstekster vist på teaterscener i Aalborg, Århus, Odense og København.

Afgangsprojektet har fået titlen 'Udspring' og er muliggjort gennem en økonomisk saltvandsindsprøjtning fra primært BG Fonden (500.000 kr.) og Kunststyrelsens Dramatikerpulje (200.000 kr.). Dertil kommer 50.000 kr. fra Dansk Skuespillerforbunds blankbåndsmidler og 18.000 kr. fra Dramatikerforbundet. Sidstnævnte er øremærket til udgivelse af dramatikerspirernes tekster.

Desuden bidrager de involverede teatre i form af lokaler, logi, instruktør, udstyr m.m., ligesom fx. Statsensemblet har givet gratis workshops m.m.

Alt i alt masser af samarbejde om projekt 'Udspring', der skal synliggøre spirerne i børneteaterlandskabet.

»Selvom BørneTeater-Sammenslutningen har det formelle ansvar for dramatikeruddannelsen, så har

området ikke tidligere 'taget ansvar' for projektet og spirerne og sørget for, at de kunne få gode arbejdsrelationer, men det sker altså nu,« siger Jonna Beha Oulund, der er fast koordinator for Dramatikervæksthuset og i øvrigt tidligere leder af Odsherred Teaterskole, hvor Væksthuset har sin base.

Husdramatikere i en uge

Projekt Udspring betyder helt konkret, at seks egns/små storbyteatre – Limfjordsteatret, Randers Egnsteater, Team Teatret, Svalegangen, Fair Play og

Odsherred Teater – giver husly og arbejdskraft til en fem dages workshop for hver sin dramatikerspirer i en uge i efteråret 2006. På teatrene prøver skuespillere og instruktør på spirens værk, idet der vælges 20 minutter ud til en samlet præsentation. Den sker i en 'markeret opsætning' – også kaldet *stage reading* på teaterdansk – således at der ikke er tale om oplæsning ud fra manuskript, men altså heller ikke en fuldt færdig indstudering.

For spirerne er det en unik situation at se deres ord forvandlet til scene-kunst. Men som Dramatikervæksthushusets faglige projektleder, dramaturgen Jane Rasch, påpeger:

»Hvor de hidtidige workshops har været en slags kuvøse, hvor der er blevet nurset om spirerne, så er Udspring mere den rene vare: Virkelighed og hårdt arbejde...«

Og det gælder også for de 18 skuespillere, der skal bruges til at forløse spirernes tekster. Der er fra to til fem medvirkende i hver af de seks 'forestillinger'. De fleste spillere har tidligere været med på Dramatikervæksthushusets workshops og readings og der vist stor fleksibilitet, indsigt og vilje til at knokle, for som Jonna Oulund påpeger, så kræver det noget særligt af en skuespiller at arbejde på denne måde med 'ufærdige' tekster og grønne dramatikere.

Guldholdet

Selvom både spirer og værtsteatre har kunnet byde ind med navne på spil-

lere og instruktør m.v., så er det Jonna Beha Oulund og Jane Rasch, der har foretaget det endelige valg. Og de to har også sammen med 'Udspring's produktionsleder, Rasmus Finsen, været på tur rundt til de involverede teatre for at aftale spillereglerne.

Og det gælder også for dramatikerspirerne, der bl.a. skal forstå ting som, at 'man diskuterer ikke i prøvesalen' og at ændringer af deres højtskattede tekster vil forekomme – som det også foregår i 'virkeligheden'.

Og selvom Jane Rasch stolt kalder de seks spirer for sit 'guldhold' – bl.a. fordi de via teatererfaringer er startet på et relativt højt niveau – så betyder afslutningsprojektet ikke, at de dermed er udlært.

»Det tager otte-ti år i branchen at samle den fornødne erfaring. MEN vi har givet dem gode redskaber til at komme videre. Og ikke mindst evne og lyst til det samarbejde, der er så vigtigt. Og som jeg plejer at sige, så er en god dramtiker en, der føler glæden ved at skrive om! – uden derved at miste sin personlige integritet,« siger hun.

Landsturne og hjemmeside

Når de seks stage readings er klar, sendes de samlet på landsturné i januar 2007, hvor hele uge 3 er afsat til gæstesisitter i Aalborg (Jomfru Ane Teatret), Århus (Gruppe 38) og Odense (uafklaret), inden man slutter den 21. januar i Turbinehallerne i Køben-

Dramatiker-væksthuset 2004-06

To-årigt kursusforløb som en kombination af internatkurser med intensiv undervisning og skriveøvelser, hjemmearbejde og professionel dramaturg-vejledning via internettet. Undervisningen er gratis, idet Scenekunststudvalget har bevilget 3 x 300.000 kroner.

Projektet gennemføres med dramaturg Jane Rasch som faglig projektleder og underviser i et samarbejde mellem Børneteatersammenslutningen og Odsherred Teaterskole, hvor internatkurserne finder sted.

De seks spirer: Thomas Howalt, Anna-Louise Himmelstrup, Astrid B. Z. Madsen, Anna Panduro, Thomas Markmann og Mei Oulund

Se mere på www.dvhus.dk

havn, hvor Det Kongelige Teater holder til.

Det bliver lukkede arrangementer, hvor der primært spilles for presse og branchefolk, dvs. dramatikere, teaterledere osv.

Siden skal spirernes tekster så udgives på en særligt konstrueret hjemmeside.

Jane Rasch:

»Det handler om synlighed og at gøre teksterne tilgængelige, både dem fra afgangprojektet, og eventuelt andre af deres tekster – ligesom man kunne forestille sig engelske synopsis. Hjemmesiden bliver en unikt sikret sag, hvor man

for at få adgang til en pdf-fil med teksterne skal afgive sin email, der så automatisk sendes til dramatikerne, som så kan se, hvem der har (haft) interesse for vedkommendes tekster. Således undgås simpelt tyveri af gode tekster.«

Det er firmaet Umbraco, der står bag udviklingen af den særlige hjemmeside.

Væksthuset goes internationalt?

Og hvad så, når Udspring og Dramatikervæksthuset 2004-06 er slut?

Jonna Beha Oulund: »Så gør vi som de foregående gange: Tager et mellemår, hvor vi evaluerer og diskuterer, hvordan man kan forbedre projektet...«

Allerede nu er der mange henvendelser om næste optagelsesrunde, men måske bliver set-up'et et lidt andet: Odsherred Teaterskole forsøger nemlig p.t. at blive hjemsted for en såkaldt diplomuddannelse i samarbejde med CVU Sjælland – og i så fald vil det være oplagt at indgå et samarbejde mellem skole og Dramatikervæksthus om et kommende projekt.

Og måske skal Dramatikervæksthuset eksporteres til andre dele af verden.

Der er rumlerier omkring tilsvarende projekteter i Østeuropa i form af netværk i Polen og Balkan og måske skal 'væksthustanken' også luftes i forbindelse med et fremstød, som Scenekunststudvalget/Kunststyrelsen barsler med i New York – ligesom det er håbet også at få stablet noget på benene i forbindelse med International ASSITEJs næste verdenskongres i Adelaide, Australien i 2008.

Susanne Bonde Krarup med publikum i Ljubljana

Scenografien er hastigt pakket ind i plastik pga. en kraftig byge. En time efter kunne der spilles under en næsten skyfri himmel

FORESTILLINGEN er i gang: Martin Ing-leby på torvet foran rådhuset i Ljubljana

Dolker vaju smrt ne loci

Tekst og foto:
Søren K. Kløft

Himlens sluser åbner sig på vid gab, og hagl på størrelse med små dueæg trommer ubønhørligt på bilernes tag, da Dansk Rakkerpaks to turnébiler i sneglefart baner sig vej frem mod Ljubljanas centrum. Det er den 29. juni, og ifølge kalenderen skal det være solrigt og varmt i Slovenien, men udenfor er alt gråt og vådt. Snart er nedbøren så kraftig, at chaufførerne for en stund helt må opgive at fortsætte kørslen.

Det er ved sådanne lejligheder, at truppens medlemmer overvejer, hvorfor de i grunden gider lave gadeteater og udsætte sig for Guds åbne himmel, som jo ikke altid er lige klar og teatervenlig.

Kl. 20 dagen efter er alt dog anderledes – tordenskyerne er væk og afløst af en lun sommeraften uden en sky på himlen. Dansk Rakkerpak spiller for 19. gang i denne sæson deres forestilling 'Til Døden Jer Skiller' på de toppede brosten foran rådhuset – et fornemt spillested for et gadeteater, og det kunne man bestemt også mærke på publikumstilstrømningen. Festivalarrangør Goro

Osojnik vurderede således, at der var op mod 800 publikummer i alle aldre til 'Dolker vaju smrt ne loci', som forestillingen var blevet oversat til på lokalsproget.

Goro Osojnik står i spidsen for gadeteaterfestivalen ANA DESETNICA, som i år bliver afviklet for 9. gang i træk. Goro Osojnik ser lidt forvirret på mig, da jeg undrer mig over det massive publikumsopbud.

«Vi har aldrig problemer med, at publikum svigter, og når der er internationalt besøg som nu, er det meget almindeligt med mange

hundrede tilskuere til forestillingerne,» når Goro Osojnik lige at fortælle, inden hans mobil atter larmer, og han må fortrække for at få ørenlyd.

Artister, væltepetere og kulturjournalister

Udover de danske deltagere har ANA DESETNICA i år besøg af udenlandske scenekunstnere fra Japan, Frankrig, Tjekkiet, New Zealand, Storbritannien og Kroatien. Hertil kommer selvfølgelig en lang række lokale teatergrupper og per-

formere. I de fem dage, som ANA DESETNICA løber over, afvikles over 60 forskellige arrangementer – lige fra decideret gadeteater over gøgl og cirkusartisteri til happenings og symposier samt skuespilimprovisations-caféer.

Om aftenene syder byens centrum af liv. Mens der spilles gadeteater i den ene ende af en plads eller torv, er en trapez-kunstner også i gang et andet sted. Et andet sted krydser en gruppe unge kvinder og mænd iklædt Victoria-tidens hotteste mode gaden – kunsthær-

digt svingende med deres stokke og parasoller. Længere nede af vejen okser en stråhatbærende mand af sted på en antik væltepetercykel; et sandt kunststykke – ikke mindst på de toppede brosten, som dækker vejnettet i Ljubljanas centrum.

ANA DESETNICA er således meget mere end gadeteater, den er nærmest at ligne med et kulturelt overflødhedshorn, og som sådan bliver den også solgt til medierne. Kulturjournalisten Natasa Globocnik fra den nationale tv-kanal, TV SLO, er da også på pletten

takket være et fint forarbejde af festivalens PR-medarbejder, Anka Pirs.

»Natasa ved måske ikke så meget om teater, men det kulturprogram, hun arbejder for, ses af rigtig mange hver eneste uge. Så det er bestemt ikke uden værdi at medvirke i hendes program,« forklarer Anka Pirs grinende – og uden for tv-stjernens hørevidde.

På en pittoresk bro midt i Ljubljana får Natasa Globocnik sine tv-interviews med nogle af de internationale gæsteoptrædende, mens familien Slovenien flokkes i gaderne omkring dem, isspisende og småsnakkende i den lune sommeraften. Det hele udsendes samme aften på landsdækkende tv.

Dansk gadeteater i New York

17.-20. august optrådte gadeteatret HMF Brændende Kærlighed på Fringe-festivalen for alternativt teater i New York City. Washington Square Park i Greenwich Village dannede rammen om i alt fire opførelser af 'Kaliber ad lib', som det danske friluftsteater også har vist på hhv. Teatercentrums forårsfestival og på Horsens-festivalen inden for de sidste to år.

Det københavnsk-baserede teater var en del af Fringe-festivalens internationale program, som i alt talte 23 gæstespil fra ti forskellige lande. Hertil kom et stort antal lokale forestillinger, og alt i alt bød festivalen på næsten 220 teateroplevelser, opført på 21 faste spillesteder på den sydlige del af Manhattan.

Fringe-festivalen, der i år kunne fejre sit 10 års-jubilæum, præsenterer publikum for et varieret program af alternativ scenekunst. På de skrå brædder står en skøn blanding af rutinerede skuespillere med mange års erfaring fra teater og film samt unge, uprøvede talenter.

HMF Brændende Kærligheds besøg i New York kom i stand med støtte fra bl.a. Kunstrådets Scenekunstudvalgs pulje til international teaterudveksling.

Se mere på: www.fringenyc.org og www.braendendekaerlighed.com.

sk

Line Svendsen, Kristian Dinesen og Jens Kløft i New York. Foto: SK

Natasa Globocnik interviewer Niels Grønne (i kostume) fra Dansk Rakkerpak.

Susanne Bonde Krarup og Niels Grønne (plus en lille publikummer) på rådhuset i Maribor.

Sommeren er højsæson for gadeteater, og Dansk Rakkerpak turnerer vanen tro landet tyndt – nu på 12. år. Denne sommer bød også på en ti-dages turné i Slovenien. Børneteateravisen var med på turen

betyder, at Dansk Rakkerpak på grund af det tiltagende mørke undtagelsesvis er nødsaget til at spille med elektrisk lys. Der er en vis nervøsitet at spore i truppen – hvordan mon lyset kommer til at påvirke forestillingens udtryk?

FESTIVAL LENT, der i år afvikles for 14. gang, anses af mange for at være blandt de 50 mest bemærkelsesværdige kulturbegivenheder i Europa, og gadeteaterfestivalen (hvis deltagere og arrangører er de samme som i Ljubljana-festivalen) er bare en lille festival i festivalen – bare ét arrangement blandt hundredvis af musikkoncerter, ballet- og danseforestillinger, sportsbegivenheder, udstillinger etc.

I festivalens trykte program, der i volumen næsten kan måle sig med højskolesangbogen, kan den kulturhungrende festivalgæst vælge imellem ca. 400 forskellige koncerter/forestillinger samt over 300 såkaldte "events" af enhver art. Festivalen løber over 16 dage, og nærværd 4000 enkelte kunstnere når at optræde på de 22 scener, som er fordelt langs Drava-flodens bred.

En hurtig gennemlæsning af programmet

efterlader heller ingen tvivl om, at uden private midler fra hhv. sponsorer og donorer var der slet ingen festival. Alene gadeteaterfestivalen ANA DESETNICA trækker på midler fra hele 26 private sponsorer og donorer. Og arrangørerne er ikke bange for at være – hvad nogen måske ville mene – politisk ukorrekte i deres sponsorvalg; således finder man både banker, teleselskaber samt sågar amerikanske øl- og tøjmærker blandt festivalens sponsorer.

Teater med et socialt ansigt

De lokale festivalarrangører oplever i øvrigt, at interessen for gade- og friluftsteater er blevet meget større inden for de seneste ti år. Derfor er ANA DESETNICA's ledelse også ganske begejstret for nu at være partner i EUNETSTAR-netværket, der er et europæisk samarbejde mellem ni store gadeteaterfestivaler i otte forskellige europæiske lande.

EUNETSTAR opfatter gadeteater som en vigtig kunstnerisk udtryksform, eftersom den opfattes som socialt involverende. Den når nemlig ud til et stort

publikum, som måske ikke er særlig kulturelt aktivt til daglig – dvs. ikke hyppige brugere af kulturelle tilbud.

Hertil kommer, at medlemmerne af EUNETSTAR-samarbejdet bestræber sig på at vise teater i byområder, der er økonomisk og socialt belastede for at øge graden af social involvering. Det betyder bl.a., at ANA DESETNICA i fremtiden nok ikke kan henligge så mange af sine forestillinger på f.eks. rådhuset, som nu...

EUNETSTAR er et såkaldt åbent netværk for samarbejde mellem festivalarrangørerne og finansieres bl.a. med midler fra EU's program for uddannelse og kultur. Det hører med til netværkets arbejde at være både økonomisk og kunstnerisk fødselshjælper for nye teaterprojekter, hvis fællesnævner bl.a. er, at de foregår på gaden og/eller er site specific – altså produceret til et

bestemt sted i et byrum eller landskab – samt at de produceres i et teatersprog, der umiddelbart lader sig forstå uanset den sproglige eller etniske baggrund, publikum måtte have.

Tilbage på rådhuset i Maribor er Dansk Rakkerpak ved at afslutte deres medvirken på festivalen. Forestillingens afsluttende dansescene gennemføres elegant på trods af de topede brosten, og bekymringerne i forhold til det elektriske lys viser sig at være ubegrundede – faktisk tilføjede lyset en ny og overraskende dimension til 'Til Døden Jer Skiller'.

Nedpakningen tager et par timer, og kort før midnat står bilerne færdigpakke på det nu næsten øde rådhuset. I morgen fortsætter turnéen, men inden at scenografien kan stilles op foran Brandts Klædefabrik i Odense i overmorgen, skal ca. 1500 km. østrigsk og tysk Autobahn tilbagelægges...

Læs selv mere på:

Ana Desetnica (gadeteaterfestivalen i Ljubljana):

www.anadesetnica.org

International Festival Lent (kulturfestivalen i Maribor):

<http://lent.slovenija.net>

EUNETSTAR (det europæiske gadeteaternetværk):

www.eunetstar.org

Dansk Rakkerpak: www.danskrakkerpak.dk

Rejselysten er i top

Danske børneteatre valfarter fortsat kloden rundt for at spille forestillinger, deltage i workshops – og fortælle om det unikke ved dansk børneteater, kvalitetsdiskussionerne osv.

Det sker via invitationer fra udenlandske festivaler, egne initiativer m.m. – og ikke mindst godt hjulpet på vej af Dansk ASSITEJ, der også sørger for at servicere over 100 internationale gæster og festivalarrangører ved den store årlige april-festival

Nu er rejselysten for 2005 så opgjort for teatre, der er medlem af Dansk ASSITEJ.

38 forestillinger blev opført i alt 270 gange i 42 lande af 25 medlemsteatre – og tallet er i virkeligheden større, fordi der mangler indberetning fra et par teatre. Flittigst til at vise flaget udenlands i 2005 var i øvrigt det århusianske animationsteater Refleksion, der turnerede i Tyskland, Norge, Irland og Grønland med 'Prinsen og tjeneren' og 'Pist' – til en total af 37 forestillinger. **caj**

Hæder til Corona La Balance

Statsensemblet for børneteater fører sig frem her og hisset. Forestillingen 'Elefant og Krokodille' modtog således i juni en pris for bedste kunstneriske præstation ved TIBA (Theater International Belgrade Adventure), en international teaterfestival, der de seneste fire år har præsenteret en blanding af internationalt og serbisk teater for børn og unge i Beograd.

'Elefant og Krokodille' har et unikt virtuost spil, præcision og ædel enkelhed, der vinder publikum i alle aldre – fra børn til voksne – og på en filosofisk og dybt menneskelig måde tilbyder måder at løse konflikter på. Iod juryens begrundelse.

Det var første gang, at prisen blev uddelt. Den er indstiftet af ASSITEJ Serbien-Montenegro – og 'Elefant og Krokodille' delte den i øvrigt med forestillingen 'Alice' fra Serbien-Montenegro.

TIBA-festivalens store pris for bedste forestilling gik til den dansk-serbiske co-produktion 'Okamenjeni princ' ('The Stone Prince'), der ligesom 'Elefant og Krokodille' er instrueret af Marc van der Velden. I oktober 2005 tilbragte Marc van der Velden seks uger i henholdsvis

København og Beograd for at instruere 'Okamenjeni princ', der er baseret på den tidligere Theater La Balance-forestilling 'Galefysten'. Den serbiske opsætning er et samarbejde mellem Corona La Balance, dansk ASSITEJ og teatret Malo Pozoriste Dusko Radovic i Beograd.

I maj deltog 'Okamenjeni princ' i øvrigt i Rainbow-festivalen i Skt. Petersborg i Rusland, hvor forestillingens unge serbiske skuespillere, Goran Jevtic og Ivan Tomic, vandt prisen for bedste skuespillere. **caj**

Projekt Mellemøsten lever endnu

Som følge af sagen om Muhammed-tegningerne måtte Dansk og Svensk ASSITEJ i foråret aflyse i et større børneteaterfremstød i Amman, Jordan, med festival og

workshop med deltagelse fra Danmark, Sverige, Norge, Finland, Jordan, Syrien, Irak og Libanon.

Nu er gemytterne gået lidt af kog, og derfor gennemføres projekte fra 19.-28. november.

Dansk repræsentant i festivalen bliver Comedievognen med 'All You Need is Love', mens man p.t. leder efter afløsere for de oprindelige deltager-

teatre fra Sverige og Norge. Dertil kommer finsk deltagelse i seminar-delene.

caj

Niels Jørgensen og Helena Hertz Melkjorsen i Comedievognens 'All you need', der tager sit fredselskende budskab med til Mellemøsten.

BØGER

Børnekultur
i tale og tal

Børnekulturrens Netværk, Kulturministeriets rådgivende organ for børnekultur, udsendte kort før sommerferien to gode publikationer, der på hver sin måde belyser kulturformidling for de små brugere.

'Slip fortællingen løs' er en antologi om fortællingen som formidlingsform for tre til seks-årige i form af billeder, dans, drama, litteratur og musik. Blandt bidragyderne er Claus Chr. Reiche – om teaterforestillinger henvendt til små børn – og Rikke Lund Heinsen – med en case story om teatret som fortælleværktøj i en børnehave.

'Tal om børnekultur' er en særdeles nyttig statistiksamling – den første publikation af sin art i Danmark – om børns kulturforbrug. Både som forbrugere og som udøvende og helt bredt, så der også er plads til statistikker om sportsforbrug, udlån på biblioteker, brug af computere osv. foruden de mere gængse statistikker om teaterproduktioner osv.

Slip fortællingen løs – Kunst og kulturformidling til de 3-6-årige. 132 sider. Gratis (kan bestilles på tlf. 33 73 42 03).

Tal om børnekultur – En statistik om børn, kultur og fritid. Red. Trine Bille og Erik Wulff. 132 sider. Kan bestilles på tlf. 333 73 42 03.

Modsatningernes
teater

En ung
Vsevolod
Mejerhold
i 1898

Han blev henrettet for statsskadelig virksomhed i 1940 og mejslet ud af historiebøgerne, men hans tanker om teatret lever

videre, og selv blev han rehabiliteret i slutningen af 1950'erne i det Sovjet, der i de første årtier af 1900-tallet havde dannet ramme for hans mange succeser og fornyelser af teaterkunsten.

Vsevolod Mejerhold (f.1874) havde således et dramatisk liv, der ikke stod tilbage for den teatraliske teatertradition, som han selv skabte, teoretiserede og udførte.

Nu har Jonathan Pichtes, leder af Performing Arts ved Manchester Metropolitan University i England, så begået et både grundigt og til tider underholdende værk om den akavede russer og hans teatertanker. Den henvender sig både til teaterinteresserede og kunstnere, der vil arbejde med deres håndværk, idet bogen er delt op i fire hovedafsnit: Livshistorien; en gennemgang af Mejerholds vigtigste skrifter; om Mejerholds iscenesættelse af Gogols 'Revisoren' (hans hovedværk); og en afsluttende del med praktiske øvelser ud fra Mejerholds 'systemer'.

Og selvom Mejerholds ideer ikke er slået igennem på samme kraftfulde niveau som hans samtidige landsmand, Stanislavskij, så har mange eksperimenterende grupper i USA og Vesteuropa omsat hans ideer i spændende teater gennem årene.

At hans liv både var berømmelse og skandaler – og altså en barsk død i en fængselskælder i Moskva i Stalin-tiden – vidner også dette citat fra en af hans svarsskrifter (1936) om: 'Både som skuespiller og som instruktør er min krop dækket af sår fra kritikernes pile, så der ikke ser ud til at være nogen del, der er forblevet uskadt'.

Jonathan Pichtes: Vsevolod Mejerhold. Oversat af Niels Damkjær. 164 s., kr. 248. Drama.

Nye stykker
fra DRAMA

Line Knutzon: Guitaristerne. 78 s., kr. 148. Fire fans

afholder mindekoncert for visesanger John Hansen foran hans hus. Det går ikke stille af sig.

Thomas Levin: Jeg, Mig og Mit. 101 s., kr. 148. Satire om unges egoisme. Uropremiere af Teater Grob på Kaleidoskop i april 2006.

Finn Methling: Udødelige Peer. 61 s., kr. 148. Komædie, frit efter Ibsens 'Peer Gynt', henlagt til Gudbrandsdalen 2001.

Hans Erik Hansen: Fem små nissespil. 73 s., kr. 148. Nisserier beregnet for de små klasser.

Lise Jørgensen: Skibsdrengen. 48 s., kr. 98. Magisk fortælling frit efter Blixen-novellen 'Skibsdrengens fortælling'.

Thomas Markmann: Mens vi venter. 62 s., kr. 148. Historien om en mands nedtur i mødet med Systemet.

Erling Jepsen: Fire Spil. 218 s., kr. 198. Fire radiospil (Undulaterne, Manden som lærte kunsten at sprælle, Sommerpiger & Croquis). Med introduktion af RadioDramas Jesper Bergmann.

Eduardo De Filippo: Filumena. Oversat og kommenteret af Bent Holm. 105 s., kr. 148. Den italienske komedie opsættes på Det Danske Teater i efteråret 2006.

Christian Lollike: Service Selvmord. 49 s., kr. 178. Otte selvmordere genopstår for at diskutere retten til at dø. Havde urpremieren på Aarhus Teater i sidste sæson.

Jens Blendstrup: Søstre. Knudsen raser ud og tre andre spil. 193 s., kr. 198.

Blendstrup – der har været forbi Dramatiker-væksthuset for år tilbage – havde sin scenedramatiske debut på CafeTeatret i april 2006. De tre radiospil er 'Pinden', 'Kontraktannoncen' og 'Germand Gladensvend'.

Anton Tjekhov: Samlede enaktere. Oversat og kommenteret af Kjeld Bjørnager. 196 s., kr. 198. Første udgave på dansk med alle ti værker.

NOTER & NAVNE

Fra Møllen til DATS

Kristian Hald Jensen, der siden 1998 har været administrator på Teatret Møllen, skifter pr. 1. oktober det professionelle egnsteater i Haderslev ud med det landsdækkende amatørteater, nemlig som generalsekretær for DATS – Landsforeningen for Dramatisk Virksomhed. Her afløser han Thomas Hauger, der går på efterløn.

Kristian Hald Jensen, 44, er uddannet cand. mag fra Århus som dramaturg med en sprogvidenskab og herefter suppleret med et år

Kristian Hald Jensen – ny generalsekretær for DATS

på teaterlinien på Dartington College of Arts i England.

Han har været højskolelærer, har instrueret flere egnsspil (senest et om Nydamsbåden, der havde premiere i Broager i juni).

Kristian Hald Jensen har også været aktiv i det organisatoriske arbejde inden for børneteateret.

Nu kan han så samle sine administrative og kunstneriske erfaringer i amatørteatermiljøet.

Hans afløser som administrator hos Møllen var ved red.slut ikke udpeget.

Lisbeth Knopper i 'Det er ganske vist'. Foto: Søren Pagter

Nomineret til Hedda-prisen

Randers EgnsTeater producerede i 2002 en forestilling der handlede om H.C. Andersen og hans vidunderlige eventyr; 'Det er ganske vist'. Teatrets faste skuespiller, Lisbeth Knopper, havde skrevet manuskriptet og spillede selv hovedrollen. Forestillingen blev modtaget med stor anmelderros og har siden spillet omkring 500 gange i Danmark, men også på mange udenlandske teaterfestivaler. I foråret 2006 fik 'Det er ganske vist' premiere på det norske teater Hålogaland

i Tromsø – i samme opsætning som på Randers EgnsTeater, omend titlen blev til 'Det er sikkert og vist'!

Nu er forestillingens manuskript indstillet til den norske Hedda-pris – der kan sammenlignes med vor hjemlige Reumert-pris. Lisbeth Knopper er således nomineret som forfatter til et af de tre bedste teaterstykker der er skrevet for børn i Norge i 2005.

Lisbeth Knopper er dog ikke uvant med priser, idet hun i 2003 modtog Horsens

Børneteaterpris.

Holdet bag såvel den danske som norske udgave er i øvrigt: Dramatiker Lisbeth Knopper, instruktør Marianne Andreassen, scenograf Niels Secher og komponist Jan Møller.

Prisuddelingen fandt sted 3. september og dermed lige efter redaktionens deadline. Når disse linjer læses, vides det derfor, om Lisbeth Knopper fik både pris og ære – eller måtte nøjes med sidstnævnte ved nomineringen.

Nyt fra refusionsudvalget

Ny praksis for udmelding m.v.

Refusionsudvalget har stor forståelse for at teatre, der har ansøgt om at en forestilling godkendes som refusionsberettiget, har behov for at få besked om afgørelsen så hurtigt som muligt. Derfor har udvalget på møde den 12. juni 2006, drøftet procedure, udmelding, m.v. og besluttet følgende:

Forestillinger der umiddelbart godkendes eller får afslag, får besked umiddelbart efter det møde, hvor beslutningen træffes. De øvrige indkaldes samtidig til showcase. Beslutningerne meddeles Teatercentrum.

Fremover vil Refusionsudvalget stå fast på, at alle ansøgere SKAL udfylde ét ansøgningsskema pr. forestilling, vedlagt projektbeskrivelse og CV – uanset om forestillingen tidligere har været refusionsgodkendt. Dette sker af hensyn til en ligelig behandling af alle ansøgere.

Fremover vil Refusionsudvalget kun offentliggøre

1. Antal i alt, der har søgt refusionsgodkendelse
2. Antal forestillinger, der er indkaldt til showcase

3. Hvilke teatre, der har fået godkendt hvilke forestillinger

Juleforestillinger

Refusionsudvalget traf også beslutning om at ændre sin praksis i behandling af juleforestillinger. Hidtil har udvalget kun givet 1-årige refusionsgodkendelser til disse forestillinger. Det har vist sig, at en del teatre er kommet i klemme med hensyn til deres salg, da salget af juleforestillinger i mange tilfælde foregår allerede i den foregående sæson. Refusionsudvalget var ikke klar over dette forhold, og

da man ikke ønsker at skabe vanskeligheder for teatrene, har udvalget besluttet at man for fremtiden vil kunne give flerårige godkendelser også til juleforestillinger, under forudsætning af, at udvalget har haft lejlighed til at se forestillingen. Juleforestillinger, der produceres så sent, at de ikke kan komme på showcase efteråret inden, og som kun spiller én sæson, må udvalget tage stilling fra sag til sag.

Refusionsudvalget håber at disse ændringer vil give en smidigere sagsbehandling, der vil blive til glæde for teatrene.

Spiir stopper

Det århusianske teater, Spiir Produktion, har valgt at nedlægge sig selv pr. 1. september i år.

Det skyldes primært, at den ene af teatret to drivkræfter, Majbrit Christensen, er langtidssyggemeldt pga. en ryglidelse og derfor fremover satser på at arbejde kunstnerisk under kraftig hensyntagen til helbredet. Det vil så bl.a. ske som dramatikere m.v.

Teatrets anden indehaver, Hanne Sørensen, vil fortsætte sit kunstneriske arbejde i andre sammenhænge, bl.a. som instruktør og scenograf.

De to siger tak for tiden med teatret og lover, at de i

Spiir Produktion i aktion ved festival 2005. Foto: Jan Rűsz

deres nye kunstneriske sammenhænge vil fortsætte det seriøse arbejde i samme flotte ånd, som Spiir Produktion repræsenterede.

Teatret nåede i sin korte levetid at opnå projektstøtte fra Teaterrådet/Teaterfag-

udvalget (det nuværende Scenekunstudvalget) i sæson 2003-04 og 2004-05, og kvitterede med de kollega- og anmelderroste 'Lille Spiir' og 'I tråd' – der var poetisk objektteater på et meget højt niveau.

Stor kunst på små scener

Ni små scener i Storkøbenhavn har atter udgivet deres familiekalender med sæsonens repertoire – og understøttet af den elektroniske udgave, der på www.familieteater.dk kan levere en opdateret udgave af teatrenes repertoireplaner på de små, stationære teatre.

Her kan man også læse om T30-ordningen, hvor man kan komme i teatret for 30 kr. pr. billet, hvis man er mindst fire personer under 25 år.

Ikke alle kalderens forestillinger er dog nødvendigtvis med i ordningen.

De ni teatre bag familiekalenderen er AnemoneTeat-

ret, Comedievognen, Det Lille Teater, Zangenbergs Teater, Teatret Zeppelin, Taastrup Teater, Jytte Abildstrøms Teater, Teater Vestvolden og Statsensemblet for børneteater – Corona La Balance.

Se mere på www.familieteater.dk

DT-seminar: Den visuelle scenekunst

Så er Danmarks Teaterforeninger (DT) klar med årets seminar, der afvikles i Sønderborg fra 17.-19. november.

Årets tema er 'Den visuelle scenekunst' og dækker over den tendens, at teatrets udtryk gennem de senere år fokuserer stadig mere på det visuelle, godt hjulpet på vej af den moderne dans, performance og de forskellige crossover-former der opstår, når genrerne blandes.

Seminaret skal både bely-

se tendensen og give teaterforeningerne lyst til at brede repertoire lidt ud til gavn – også for at få de yngre generationer i tale...

På seminaret på Sønderborg Teater vil det derfor vrime med producenter og smagsprøver. Michael Eigtved taler om visuel scenekunst, Palle Granhøj (Granhøj Dans) giver arbejdsdemonstrationer, og Kirsten Dehlholm (Proforma) viser film og snakker. Og så kan man bl.a. opleve Morten Grunwald, Lily Weiding og

Per Pallesen på slap line med Beckett-bidder.

Og så skal det jo ikke glemmes, at der uddeles priser for Årets Børneteaterforestilling, Årets voksteaterforestilling samt Hædersprisen..

DT består p.t. af 63 lokale teaterforeninger, der med et salg på over 400.000 billetter årligt fortsat er en betydelig kulturformidler.

Information: *Danmarks Teaterforeninger* 35 35 48 46/www.dk-teaterforeninger.dk

Forskning i børneteater

Odsherred Teaterskole bliver et af forankringspunkterne for et tre-årigt ph.d.-stipendium i forskning af det moderne danske børneteater.

Det opslås i et samarbejde mellem Danmarks Pædagogiske Universitet, Institut for Curriculumforskning, Københavns Universitet, Institut for Kunst- og Kulturvidenskab og Vestsjællands Amt v/Odsherred Teaterskole.

Det oprindelige initiativ kom fra kulturudvalget i Vestsjællands Amt, som har bevilget skolen halvdelen af lønnen i de tre år.

Vejen har været langsommelig og problematisk frem mod stillingsopslaget, som nu kan studeres nærmere.

Centralt i forskningsprojektet skal være samspillet mellem den kunstneriske formgivning, det professionelle børneteaters scenekunstneriske arbejdsprocesser og de teater-pædagogiske skabende processer med børn og unge.

Stillingen knyttes til Danmarks Pædagogiske Universitet med forventet start ved årsskiftet 2007. Der er ansøgningsfrist 25. september.

Se mere på <http://www.offentligestillinger.dk/sites/cfml/dpu/dpu-Vis.cfm?plugin=1&englishJobs=NO&nJobNo=107506&nLangNo=1>

Festival forude

Horsens Børneteaterfestival er atter klar til at fylde 15-20 spillesteder i midtbyen med professionelt dansk børneteater.

Så den tredje weekend i september vil over 40 teatre divertere med omkring 150 forestillinger – hvilket betyder, at der fra 15.-17. september bliver delt over 13.000 gratis teaterbilletter ud til lokale børn og deres voksne, tilreisende arrangører og andre børneteaterinteresserede.

Der er noget for alle aldersgrupper, fra blerbørn til bedstemødre, fra to-årige til teenagere.

Festivalen forventes afviklet med vanlig professionalisme – selvom der i årets halvår har været en del turbulens (se BTA 136 og 137) pga. festivalens ønske om at begrænse størrelsen til det håndterlige.

Det har betydet hektisk aktivitet med organisationer og teatre, men i skrivende stund ser det ud til at lysne. Der er fundet plads til alle de BTS-teatre, der har ytret ønske om at deltage – således også Batida, der stod bag en nu afblæst boykotaktion.

Teatret trak selv i protest sine tre tilmeldte forestillinger, da det så ud til, at ikke alle de tilmeldte BTS-teatre kom ind på årets festival.

Der er dog fortsat en del ændringer i forhold til det program, der blev trykt på bagsiden af sidste nummer af Børneteateravisen, men det opdaterede program kan studeres nærmere på

www.boerneteaterfestival.horsens.dk

Theatret
Thalias
Tjenere

SANS

"Stort talent. Groteske menneskeansigter og fint kropssprog...kiksede og rørende skæbner...en lun og sød forestilling..." Henrik Lyding, Jyllands-Posten

Se den på Horsens festivalen 17.9.! Stadig ledige datoer i forår 2007. Alder: 5 og op. tel. 86 13 78 99 www.thalia1.dk

Deltagelse på April-festivalen – Alle får dispensation

Den 1. december er der deadline for tilmelding til Teatercentrums festival. Betingelsen for deltagelse er, at forestillingerne er refusionsgodkendte pr. 1. december 2006.

Teatre, der først ansøger om refusion d. 1. december 2006, SKAL ligeledes tilmelde forestillinger til festivalen senest 1. december. Som en overgangsordning skal der til disse forestillinger søges dispensation ved at afkrydse på den elektroniske festivaltilmelding. Alle teatre, der overholder tilmel-

dingsfristen, vil i ÅR få dispensation.

Teatre, der tidligere har deltaget på festivalen, eller som er refusionsgodkendte i oktober 2006, vil automatisk modtage invitation fra Teatercentrum i løbet af efteråret. Nye teatre, der ikke modtager invitation, skal selv sørge for at henvende sig til Teatercentrum inden 1. december.

Teatre, der er i tvivl om de nye regler for tilmelding, er velkomne til at kontakte Teatercentrum for yderligere information.

40 år i Hommels Gård – og Kongens Have

Det Lille Teater

Den 31. august 1966 havde Det Lille Teater premiere på sin første forestilling, Kaj Matthiessens 'Karrusellen Går', og med etableringen af landets første permanente børneteaterscene var der indledt et enestående kapitel i det moderne danske børneteaters historie.

Teatret har i alle 40 år ligget som en fredfyldt oase i baghuset i Lavendelstræde 7, der er en gammel købmandsgård fra 1789, som i tidens løb har været bl.a. snapsebrænderi og bordel. Og stald. I Det Lille Teaters første leveår kunne man således støde på såvel en hest som en ged – sidstnævnte gav inspiration til forestillingen 'Købmand Hommels Ged', som instruktøren Staffan Westerberg satte op i 1986. Siden er dyrenes stald dog blevet til teatrets værksted, hvor de snurrege scenografier og de flotte dukker bliver til.

800.000 tilskuere

Det Lille Teater står for omkring 300 opførelser pr. sæson, der i gennemsnit består af to nyopsætninger og en juleforestilling. Som lille storbyteater i København modtager man et tilskud på 2,6 mio. kr. årligt – øremærket til to forestillinger for henholdsvis de 2-4-årige og de 4-10-årige. Og så lykkes det som regel teatret at søge eller finde penge til en tredje produktion – som oftest i form af en fortælle-forestilling.

Fraset nogle magre år i 80'erne har Det Lille Teater generelt haft en smuk belægningsprocent, og med et – konservativt – skøn på 20.000 publikummer om året har man altså sluset over 800.000 små og store ind i kunstens verden gennem årene.

Og teatermagien mestrer man. Det har man anmelderne mange ord for. Og publikums reaktioner. Således udtalte det navnkundige teatermenneske Arne Skovhus i anledning af 25-års-jubilæet, at 'ikke en af de mange forestillinger, der siden 1966 har været vist på Det Lille Teater, har manglet kvalitet. Om hvilket andet teater tør man hævde noget tilsvarende?'

En Reumert i 2002

Teatrets varemærke – udover et lille teaterhus, der osrer af hygge og poesi – er ny dramatik af høj kvalitet, skrevet direkte til teatret. Og forestillinger som 'Med bred pensel', 'Hulter til bulter' og juleforestillingen 'At få en engel til bords og en djævel i

fodenden' lå og hyggede sig i den korte erindring, da teatret i 2002 kunne føje en Reumert-pris til renommeet med 'Mester flytter ind'. Forestillingen var skrevet og instrueret af Thomas Windings, mens scenografien var af Julie Kyhl og tøjdyrene lavet af dukkemester Paul Arne Kring.

'Thomas Windings særlige lune og underfundighed kommer til sin fulde ret i denne varme og pragtfulde forestilling for børn og voksne', lød det bl.a. i juryens begrundelse.

Også organisatorisk har Det Lille Teater været i front – bl.a. som medstifter af BørneTeaterSammenslutningen i 1969, ligesom teatrets daværende leder, Vibeke Gårdmand, både nåede at være foreningens første valgte formand (1970-73) og medlem af bl.a. Teaterrådets forretningsudvalg (1970-73). Det var dengang rådet bestod af 30-35 repræsentanter for organisationer, teatre, politikere m.v.

I dag har teatret en for tiden så usædvanlig ting som kollektiv ledelse på tre personer, hvoraf Klaus Simonsen er den ene. Han har selv været på teatret siden 1983, og han er ikke i tvivl om, hvad den bedste jubilæums-gave ville være: En halv million mere i tilskud, så man kan sikre tre nye produktioner om året. For selvom Det Lille Teater får det største driftstilskud til et børneteater i København, så halter man betragteligt efter prisudviklingen og de økonomiske rammer, som bliver mange andre teatre til del.

Med i jubilæumsønsket kunne så være, at hovedstadens politikere og kultur-embedsfolk tog en tur i Det Lille Teater for ved selvsyn at møde entusiasmen og poesi og glæden fra de små brugere. De har ikke just overrendt stedet gennem de sidste mange år...

Jubilæum på Hofteatret

I forbindelse med 40-års-jubilæet udstiller Teatermuseet (i det gamle Hofteater på Christiansborg) plakater, ting og sager fra Det Lille Teater, herunder nogle af de dukker, der har været med til at gøre forestillingerne dramatiske, sjove og rørende – samt f. eks. Kaj Matthiessens pudsige udnyttelse af dagligdags objekter – som en rispapirlampe og et toiletsæde – og Rolf Søborg Hansens og Paul Arne Krings dukker.

Udstillingen varer til 30. oktober.

Se www.teatermuseet.dk – og teatrets egen hjemmeside: www.detlilleteater.dk

To historiske personer i det moderne danske børneteater. Birte Norst – der har været leder af Marionetteatret i 39 år – og Kaj Matthiessen, kunstner og pioner i Det Lille Teater, i forestillingen 'Fodring Forbudt' fra 1968.

Svenske Staffan Westerberg har været en flittig bidragyder til Det Lille Teater. Hans første forestilling på Det Lille Teater var 'I maven – Over byen' tilbage i 1969

Mester flytter ind: Forestillingen om et gadekryds, der er en hund efter kærlighed. Her Ann Hjort, kat, Claus Bue, Mester og Bo Carlsson. Foto: Susanne Mertz

'Frikvarter' med Carl Press som kittelmanden, der falder i søvn i frokostpausen... Foto: Marionetteatret

Marionetteatret for fulde huse en varm dag i juli 2006. Foto: Marionetteatret

Marionetteatret

Det drejer sig bl.a. om tidstyranni og kvalitets-tid og kunsten at holde pause i Marionetteatrets afsluttende sæsonforestilling, 'Frikvarter', der i anledning af 40-års-jubilæet spillede helt frem til 7. september i Kongens Have i Dronningens København.

Forestillingen var skabt af Birte Norst – der også havde instrueret – sammen med Rolf Søborg Hansen, der også havde lavet scenografi og dukker. Carl Press var kittelmanden på scenen, mens Maria Garde og Paul Arne Kring var i sving som dukkeførere.

Dermed markede den lille poetiske perle et velvalgt punktum for 40 års uafbrudt sommerteater på højt niveau for små mennesker.

Og Marionetteatret i Kongens Have er en helt unik institution. Et friluftsteater, der spiller gratis to gange om dagen – dog kun i sommermånederne.

Hjørnet i læskuret

Det startede som en forening, Marionetspilleres Selskab af 1948, men fik sit navn og sin mission, da kunstmaleren Helgo Jørgensen – der havde spillet dukketeater for voksne i Tivoli – i 1966 etablerede sig i Kongens Have. De første år spillede han i et hjørne af et læskur, men fra 1970 har teatret haft til huse i den nuværende bygning, en pavillon, der blev indrettet til det specifikke formål af Slots- og Ejendomsstyrelsen.

Adressen er Kronprinsessegade 21, men sceneåbningen er ind mod haven. Og så har man i øvrigt også pavillon 19 som værksted.

Teatret har ureguleret adgang til cirka 200 siddende og et ubegrænset antal stående tilskuere – og teatret opgør selv den årlige gennemstrømning til imponerende 40.000 småbørn og deres voksne. Heraf rigtigt mange turister, selvom stampublikummet udgøres af de storkøbenhavnske børnehaver.

Og vejret er højt noget, man taler om. Det sker uhyre sjældent – og langt fra hvert år, at man må aflyse en forestilling. I år måtte man dog aflyse én, da det stod ned i tove. Det gik ud over de

to tilstedeværende – en kvinde og hendes barnebarn. Og igen: Det er symptomatisk, at man kommer uanset vejr og generationskløfter.

Teatret er lille storbyteater i København og modtager et tilskud på en million kroner årligt. Egenindtægter er det i sagens natur småt med – de kommer alene fra salg af plakater...

Dem sender man i øvrigt omkring 2500 ud af hvert år til børnehaver, biblioteker og institutioner – og denne form for annoncering/reklame er nok til at fylde pladserne omkring den lille dukketeaterscene sæson efter sæson.

Og det skal tages helt bogstaveligt, fortæller teaterleder Birte Norst, Hun kan nemlig nikke genkendende til folk, der kom for 30-40 år siden og siden er kommet med børn og børnebørn.

Med i 39 år

Birte Norst har selv været med siden 1967 – og da Helgo Jørgensen stoppede i 1968, overtog hun rollen som ankerkvinde og leder. Bortset fra Jytte Abildstrøm, der tillod sig at starte sit dukketeater i 1964, er der næppe mange, der kan skrive 38 års virke som teaterchef på visitkortet.

Birte Norst, der nu er 71 år, har dog ingen planer om at stoppe. Og hun har i øvrigt ikke nogen arvtager lige på trapperne. Så hun fortsætter med at administreres og planlægge og holde opsyn med pavillonerne hele året, selvom Marionetteatrets leder egentlig kun er aflønnet en del af året.

Birte Norst, der for år tilbage også medvirkede i jubilæumskollegaen Det Lille Teaters forestillinger, er dog nu stoppet som aktiv dukkefører og trækker primært i trådene bag scenen, hvor hun holder styr på de femseks personer, der udgør den sommerlige stab, herunder i reglen tre dukkespillere – som hun ynder at kalde dem.

Når disse linjer læses, er jubilæumssæsonen altså netop forbi for det lille teater i Kongens Have, mens Birte Norst kan konstatere, at det for hendes vedkommende er 39 år siden, hun sidst holdt sommerferie...